

Møte onsdag den 16. januar 2008 kl. 10

President: Carl I. Hagen
Dagsorden
(nr. 41):

1. Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Presidenten: Fra Sosialistisk Venstrepartis stortingsgruppe foreligger søknad om sykepermisjon for representanten Karin Andersen fra og med 16. januar og inntil videre. Denne søknaden foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Første vararepresentant for Hedmark fylke, Christoffer Horsfjord *Nilsen*, oppholder seg for tiden utenlands og er av den grunn forhindret fra å møte i Stortinget under representanten Karin Andersens permisjon.

Andre vararepresentant for Hedmark fylke, Frøydis Elisabeth *Sund*, har for tiden fødselspermisjon og er av den grunn forhindret fra å møte i Stortinget under Karin Andersens permisjon.

Tredje vararepresentant for Hedmark fylke, Steinar *Amundsen*, foreslås innkalt for å møte i permisjonstiden. – Dette anses vedtatt.

Steinar Amundsen er til stede og vil ta sete.

Sak nr. 1

Spørretime

- *muntlig spørretime*
- *ordinær spørretime*

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende statsråder vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Dag Terje Andersen
- statsråd Manuela Ramin-Osmundsen
- statsråd Terje Riis-Johansen

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klar til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes om å reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Øyvind Korsberg.

Øyvind Korsberg (FrP) [10:02:51]: Jeg har et spørsmål til næringsministeren.

I går avslørte Dagens Næringsliv at Entra Eiendom hadde solgt Postgården i Kristiansand uten at denne var annonsert til salgs. Dette er en eiendom til ca. 100 mill. kr. Helt presist hva prisen på eiendommen er, er det vel svært få som vet, siden den ikke har vært lagt ut for salg.

I og med at dette har vært en lukket salgsprosess, har det skapt store reaksjoner blant eiendomsinvestorene i næ-

ringslivet. Det at noen få har fått muligheten, mens andre har måttet sitte på gjerdet og se på, har skapt reaksjoner.

Det er mange spørsmål man kan stille i forbindelse med dette, og ett av dem er jo hvorfor ikke Entra Eiendom har benyttet en åpen salgsprosess, der alle har kunnet få delta. Blant annet har Realia Utvikling sagt til Entra Eiendom at de er interessert i å kjøpe Postgården, uten at de har blitt kontaktet. Det er spekulasjoner om at det her er kameraderi, og at det går litt på bekjentskaper. Det er en uryddig måte Entra Eiendom har opptrådt på.

Det er heller ikke noe nytt at Entra Eiendom har opptrådt uryddig. Det er en knapp måned siden det var en sak i Stortinget om Riksrevisjonens undersøkelser som hadde avdekket uryddighet i Entra Eiendom. En del av dette er også sendt til Økokrim.

Da blir spørsmålet mitt til statsråden: Når Entra Eiendom selger eiendommer underhånden, er statsråden fornøyd med den prosessen som har vært i forbindelse med Postgården i Kristiansand?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:04:51]: Jeg registrerte på morgenen i dag at jeg har fått et skriftlig spørsmål om samme tema fra representanten Korsberg, og det vil selvfølgelig bli besvart mer detaljert enn jeg kan gjøre nå, med den oversikt jeg nå har.

På bakgrunn av oppslaget i Dagens Næringsliv i går har vi rettet de første forespørslene til Entra. Det vi har blitt informert om så langt, er at det selskapet som ble valgt til å omsette eiendommen, har vært i kontakt med ni interessenter i forbindelse med dette salget. Det er altså ikke slik at det har vært kontakt med bare én kjøper.

Så er jeg enig med representanten Korsberg i at det – spesielt med bakgrunn i de kommentarer som kom fra Riksrevisjonen og i Stortingets behandling av Riksrevisjonens rapport – er spesielt viktig å være nøye med saksbehandlingen i Entra. I dette tilfellet er det slik at noe av det som Entra ble kritisert for i den rapporten, nemlig manglende sporbarhet og manglende dokumentasjon på eiendomssalg, er behandlet på en annen måte her. Denne saken har blitt behandlet i styret når det gjelder valg av eiendomsselskap til å forestå handelen – det selskapet som tidligere har vært inne i samme eiendom. Saken er behandlet i styret og klart dokumentert.

Det er de svar jeg har fått foreløpig, men på bakgrunn av det skriftlige spørsmålet fra representanten Korsberg vil jeg selvfølgelig be om ytterligere og mer uttømmende svar fra Entra. Det er ikke normalt slik at departementet går inn i hver enkelt eiendomsoverdragelse.

La meg til slutt si at jeg også er nødt til å basere meg på å stille spørsmål til Entra med utgangspunkt i dette, for en påstand fra Dagens Næringsliv er ikke det samme som at det er en dokumentert helhet. Når det gjelder Entra, for å ta det som et helt konkret eksempel, har Dagens Næringsliv tidligere helt klart skrevet feil, f.eks. en artikkel om at vi skulle ha planer om å la Norwegian Property komme inn som eier i Entra til tross for at Stortinget aldri har gitt noe slikt salgsoppdrag. (Presidenten annonserer Øyvind Korsberg.) – Så jeg må bygge på de svar jeg får.

Øyvind Korsberg (FrP) [10:06:58]: Jeg takker statsråden for svaret.

Det går an at statsråden svarer mer ut fra et mer prinsipielt synspunkt i og med at dette nettopp har vært en sak i Stortinget. Det som er det store problemet, er at dette skjer i en lukket runde. Det er et fåtall som har anledning til å få lov til å by på denne eiendommen. Med andre ord vet man i realiteten ikke om man får riktig pris på eiendommen. Ifølge Dagens Næringsliv i går var det altså en investor som hadde tenkt å by 10 mill. kr høyere enn det som den ble solgt for.

Ut fra den debatten som har vært tidligere, og fordi dette spørsmålet skal komme tilbake til Stortinget som en egen sak, ser ikke statsråden behov for å inndra de fullmaktene som Entra Eiendom sitter med i dag? Så vidt jeg vet, går de fullmaktene opp imot 100 mill. kr når det gjelder salg.

Statsråd Dag Terje Andersen [10:07:54]: Det er riktig som representanten sier, at jeg bør ha en prinsipiell tilnærming til denne saken. Det betyr at jeg må stille spørsmål om det som er påstått i Dagens Næringsliv, er riktig, og i så fall be om en forklaring på hvorfor man har gått fram på den måten. De svar som jeg foreløpig på kort tid har fått – som altså ikke er endelige og ikke grundige – er at det har vært flere interessenter inne i bildet, og at styret har vært inne i bildet.

Når det gjelder fullmakter, er det jo ikke sånn at vi fra selskaper kan inndra fullmakter til å foreta salg og kjøp av eiendom. Jeg går ut fra at det som representanten viser til, er den fullmakt som styret har overlatt til administrasjonen, og der går grensen på 50 mill. kr. Dette salget var altså på 95 mill. kr – noe over takst – og derfor har styret behandlet den saken. Så sånn sett har denne saken blitt korrekt behandlet når det gjelder det forholdet, men det er altså grunnlag for å stille flere spørsmål, og det vil bli gjort.

Presidenten: Det blir fire oppfølgingsspørsmål – først Jan Tore Sanner.

Jan Tore Sanner (H) [10:09:08]: Denne saken som nå har blitt avdekket i Dagens Næringsliv, er i seg selv alvorlig. Det rotet vi tidligere har sett i Entra, bygger opp under den manglende og uprofesjonelle eierskapspolitikk som vi har sett hos den sittende regjering. Det er dessverre mange eksempler på uprofesjonell eierskapsstyring fra Regjeringen. Vi har den tidligere Odfjell-saken, utnevning av styreleder i Statoil, den såkalte Hydro-saken knyttet til opsjoner, oppkjøpet i Aker og den siste saken, hvor statsministeren forsøkte å påvirke Telenor i ansettelse av sjefredaktør i A-pressen. Dette går inn i et mønster, hvor vi ser at staten og statsråden viser en uprofesjonell håndtering av eierskapspolitikken, og i denne sammenheng: hvilke signaler og hvilke retningslinjer man har gitt til Entra.

Hvordan vil statsråden gjenreise tilliten til det statlige medeierskapet?

Presidenten: Presidenten vil påpeke at dette spørsmå-

let ligger litt utenfor hovedspørsmålet, men overlater til statsråden å avgjøre om han vil besvare spørsmålet fra representanten Jan Tore Sanner.

Statsråd Dag Terje Andersen [10:10:13]: Hvis det er greit for presidenten, velger jeg å begynne med å svare «i nærheten av» hovedspørsmålet, for det lå i innledningen til tiraden her også en kommentar knyttet til riksrevisjonsrapporten om Entra Eiendom, og angivelig rot fra denne regjeringen.

Jeg må minne om at jeg har vært på høring om Entra Eiendom. Jeg forberedte meg relativt grundig til den og besvarte spørsmål om forskjellige eiendommer rundt omkring i Oslo. Felles for alle de spørsmålene jeg måtte besvare om de konkrete kritiske punktene, var at de i all hovedsak relaterte seg til det som hadde skjedd under den forrige regjeringen. Bare så det er litt orden på begrepene her.

Hovedkritikken mot Entra var altså saker som i tid falt sammen med den forrige regjeringen. Jeg skal ikke påstå at daværende statsråd heller satt og godkjente de enkelte eiendomsoverdragelser i Entra. Det har vi styringsmodeller for. Jeg vil følge opp de kritiske merknadene som kom mot Entra.

I denne saken er det altså en påstand foreløpig. Det gir meg grunnlag for å stille spørsmål, men det er i hvert fall klart at denne handelen er blitt bedre dokumentert enn enkelte av dem som ble påtalt i forrige runde. Sånn sett følger vi opp det som Stortinget har sagt.

Presidenten: Ingebrigt S. Sørfonn – til oppfølgings-spørsmål.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [10:11:36]: Eg registrerte at statsråden ikkje sa at han var fornøgd med prosessen, men eg skulle ønskt at han hadde vore endå tydelegare på at han som næringsminister ikkje kan akseptera lukka prosessar i slike saker. Det er jo slik at ei open offentleg utlysing er i tråd med god forretningsskikk. Ho skapar same moglegheiter for alle, og det skulle vera eit godt sosialdemokratisk prinsipp. Dessutan ville dette gie ei forsvarleg og ansvarleg forvaltning av verdjar.

Så mitt spørsmål er: Er næringsministeren einig i desse tre prinsippa som eg har lista opp? Og: Kva vil han gjera for at liknande ikkje skal skje i framtida?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:12:25]: Det er riktig som representanten Sørfonn sier, at jeg ikke sa at jeg var fornøyd med prosessen. Jeg sa heller ikke at jeg var misfornøyd med prosessen. Jeg sa at jeg ville undersøke hva som faktisk har skjedd. Det er altså for tidlig å trekke noen konklusjon på grunnlag av én påstand i et medium om Entra. Derfor gjør jeg det sånn som det skal gjøres, jeg forholder meg til Entra og ber om svar, bl.a. på grunnlag av det skriftlige spørsmålet som jeg nå har mottatt fra representanten Korsberg.

I den høringen og i den behandlingen vi hadde av Riksrevisjonens rapport, var et av temaene som ble diskutert, at noen ganger var det normalt å avhende eiendom uten

annonsering, men etter kontakt med flere aktuelle utviklere i miljøet. I eiendomsbransjen er det relativt normalt, altså bransjemessig, men det gir allikevel meg grunnlag for å stille kritiske spørsmål til Entra, og jeg vil altså stille spørsmålene før jeg gir svarene.

Presidenten: Leif Helge Kongshaug – til oppfølgings-spørsmål.

Leif Helge Kongshaug (V) [10:13:26]: Som flere har vært inne på, har det statlige eiendomsselskapet Entra Eiendom utmerket seg ved at de selger eiendommer uten konkurranse og annonsering eller budrunder. I tillegg bruker selskapet årlig millioner av kroner bl.a. på å sponse fotballklubber. Et privat selskap kan tillate seg slike handlinger, men etter Venstres mening kan ikke selskap som forvalter fellesskapets interesser, gjøre det.

Venstre mener at statens viktigste oppgave i eiendoms-markedet bør være å bidra til et marked med sunn konkurranse, og med så billige lokaler som mulig for leietakere. Venstre mener også at Regjeringen bør selge seg ut av Entra gjennom en åpen prosess, der man får mest mulig ut av verdiene.

Er statsråden enig i det? Eller, i motsatt fall, hvorfor er det så viktig at et 100 pst. statlig selskap skal drive med utleie av kontorlokaler, kjøp og salg av eiendom og sponing av toppidrett?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:14:29]: Da er vi mer inne på den politiske uenigheten om eierskapet i Entra. Jeg holder meg til at i forbindelse med eierskapsmeldingen var det ikke noen anmodning fra Regjeringen til Stortinget om å få fullmakt til å selge. Det var heller ikke noe flertall i Stortinget som ønsket å selge deler av Entra. Et forslag fra Høyre om å delprivatisere Entra ble faktisk stemt ned i Stortinget. Som statsråd synes jeg det er lurt å forholde seg til Stortingets vedtak, og det er altså i dag at staten fremdeles skal eie Entra 100 pst.

Presidenten: Kåre Fostervold – til oppfølgings-spørsmål.

Kåre Fostervold (FrP) [10:15:12]: Det er ikke sikkert at det har skjedd noe lovstridig i denne saken. Det er ikke sikkert at det er noen grunn til å forfølge Entra på den måten, men Regjeringen har jo satt i gang – og er vel ferdig med – en prosess der man har gått gjennom meglerbransjen og krevd en større åpenhet. Man har lagt inn en del innstramminger i regelverket for å ha åpenhet rundt salgsprosessene. Det jeg lurer på, er om statsråden, uten at han behøver å hente inn mer informasjon, er enig i at man når det gjelder statlige selskaper og eiendomsselskaper, i hvert fall bør ha like stor åpenhet, om ikke større, rundt salgsprosessene her, slik at vi er sikre på at disse skjer på en riktig og god måte.

Statsråd Dag Terje Andersen [10:15:57]: Nå er det jo slik at åpenhet i forretningsmessige forhold noen ganger er å ha diskusjoner mellom partene om overdragelser

osv. Generelt i forhold til spørsmål om åpenhet er svaret ja. Selvfølgelig skal et statlig heleid selskap være minst like godt og helst bedre enn tilsvarende andre selskaper i bransjen.

Når det gjelder åpenhet i form av sporbarhet – at det altså skal være mulig å gå etter de vedtak som Entra har gjort – var det ett av de punktene som ble sterkt kritisert i Riksrevisjonens rapport. Dette redegjorde jeg for i Stortinget ved behandlingen av rapporten, som vi systematisk har fulgt opp overfor styret. Som jeg svarte på det første spørsmålet, er det altså slik at sporbarheten er til stede i denne saken.

Det andre spørsmålet som er stilt i forbindelse med denne saken, vil også bli besvart.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Olemic Thommessen (H) [10:17:09]: Mitt spørsmål går til barne- og likestillingsministeren.

Vi har gjennom høsten hatt en rekke diskusjoner knyttet til det statlige barnevernet om en rekke vanskeligheter for å få dette systemet til å fungere. I disse diskusjonene har det kommet frem at de private aktørene føler seg skviset. Vi ser også at flere av dem har måttet trappe ned virksomheten. Noen har gått konkurs, og det er stor bekymring i systemet.

Jeg fikk et inntrykk av at statsråden hadde en kriseforståelse for dette i noen av de debattene vi hadde, f.eks. i forbindelse med statsbudsjettet. Jeg må nok si at jeg blir tatt av noe undring når jeg nå på nyåret stadig vekk har fått nye henvendelser, fra nye institusjoner, som jeg ikke hadde hørt om før, som er i store vanskeligheter, og som ser ganske mørkt på fremtiden. Jeg får også telefoner fra foreldre som spør om hva som skal skje med deres barn, senest i går fra Bente Georgsen Skoglund. Jeg forventer ikke at statsråden skal svare på akkurat hennes sak, men hun har en datter på Svalstuen i Hallingdal. Situasjonen hennes illustrerer dette ganske godt. Datteren er i et system som fungerer, men Svalstuen vet ikke om de eksisterer etter 1. juli, og det skaper stor usikkerhet og bekymring. Hun er ikke alene. Det er mange foreldre i dette.

Hva vil statsråden gjøre for å skape trygghet i dette systemet? Hva vil statsråden gjøre for at de bedriftene som nå føler at de driver på oppsigelse, faktisk skal få rammer som gjør at de kan fungere? Hva vil statsråden fortelle de barna som nå betaler prisen med å ha en usikker livssituasjon?

Statsråd Manuela Ramin-Osmundsen [10:19:19]: Jeg har stor oppmerksomhet på den situasjonen som er i barnevernsinstitusjonene, hvor det i dag befinner seg 1 400 barn. Jeg vil også minne representanten Thommessen om at det er 30 000 barn som er på barnevernstiltak.

Jeg er opptatt av forutsigbarhet. Jeg har et vedtak fra Stortinget om at vi skal redusere bruken av private institusjoner, og slik sett forstår jeg den usikkerheten som er knyttet til en annen politisk retning, den retningen vi ønsker å ta. Det er ikke bare private institusjoner som må redusere og trappe ned sin virksomhet, men også offentlige.

Vi er opptatt av å få til et system som er preget av forut-

sigbarhet. Jeg har sagt at jeg er villig til å vurdere hvorvidt vi skal inngå fireårskontrakter, nettopp for å gi trygghet. Men da må det bl.a. være noen forutsetninger om kvalitet som vil måtte legges til grunn. Vi har stor oppmerksomhet. Vi har dialog med både private og kommersielle aktører og med andre aktører på dette området.

Olemic Thommessen (H) [10:20:31]: Min replikk til dette må være: Det hjelper ikke med «oppmerksomhet» hvis intet skjer. Det er et dårlig svar til dem som ikke vet om de har et sted å bo etter 1. juli, at man har oppmerksomhet rundt saken. Spørsmålet om man skal trappe ned på de private aktørene, er jo et spørsmål som vi styrer i denne salen.

Jeg kan forsikre at hvis statsråden hadde kommet opp med forslag om at vi skulle skape større forutsigbarhet rundt helheten i barnevernet, ville det være bred støtte i denne salen. Det vi opplever, er jo at man setter ideologi foran hensynet til disse barna. Man kjører et stramt løp i retning av at man ønsker statlige institusjoner på bekostning av de private. Den ideologien er man tydeligvis villig til å betale en høy pris for. Jeg må minne om at det er mennesker vi snakker om.

Oppfølgingsspørsmålet må bli ... (Presidenten annonserer statsråd Manuela Ramin-Osmundsen.)

Statsråd Manuela Ramin-Osmundsen [10:21:35]: Det er ikke riktig at vi ikke er opptatt av forutsigbarhet. Vi er opptatt av at barn først og fremst skal få et godt tilbud. I det systemet er vi ute etter å finne de beste aktørene. Vi er opptatt av å basere oss på et system med offentlige og godt drevne institusjoner og ideelle institusjoner supplert med gode private institusjoner. Men det blir nedtrapping, fordi det er faglig godt begrunnet at vi ikke er tjent med å ha for mange unger i institusjon. Vi er tjent med å finne de beste tilbudene for alle barn. Så vi har ikke bare oppmerksomhet. Jeg har varslet en rekke endringer. Vi har løpende samtaler, ikke bare med vår etat, Bufetat, men også med private aktører og ideelle aktører i den sammenheng.

Presidenten: Det blir fire oppfølgingsspørsmål – først Karin S. Woldseth.

Karin S. Woldseth (FrP) [10:22:43]: Vi snakker om risikobarna. Vi snakker om barna som kanskje har hatt utrygg oppvekst og faktisk ikke kan bo hjemme, og som nå bor på private institusjoner som de ikke vet om de skal bo på videre. Man har altså ikke nok fosterhjem. Man har ikke nok beredskapshjem. Samtidig bygger man ned de private institusjonene. Det står barn på venteliste for å komme på institusjon. Så bygger statsråden ned de private institusjonene til tross for det utrolig store behovet. Og kompetansen ligger i de private institusjonene.

Jeg må bare stille statsråden spørsmålet: Er statsråden helt sikker på at denne skjulte nedbyggingen – for det er det det er – av private institusjoner ikke resulterer i at barn som står på venteliste, og som burde vært på institusjon, ikke kommer dit?

Statsråd Manuela Ramin-Osmundsen [10:23:48]: Barn som har behov for institusjonsplass, får det, men det er ikke slik at alle barna trenger institusjonsplass. Det er også derfor vi har denne vridningen, for å gi gode tiltak til barn som trenger det. Vi kan ikke ha et system hvor vi plasserer barn i institusjon som ikke hører hjemme der. Den forutsigbarhet som de private aktørene etterlyser, vil vi gi, og vi er i dialog med dem. Men det er også riktig at vi ikke kan ha flere plasser enn det vi trenger.

Presidenten: May-Helen Molvær Grimstad – til oppfølgingsspørsmål.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [10:24:31]: Med tanke på nedbygging av institusjonsplassar fordi ein ønskjer ei vridning, så veit vi at vi i dag har mange barn som ventar på å bli plasserte i ein fosterheim, men som ikkje blir det. Vi veit det er vanskeleg å rekruttere nok fosterheimar. Vi veit at oppfølginga av dei som er fosterforeldre, ikkje er god nok, og at dei faglege, økonomiske og juridiske rettane til dei som er fosterforeldre, burde vere mykje betre enn det dei er i dag, for at det skal vere betre å vere fosterforeldre, og at dei skal kunne følgje opp barna på ein god nok måte. Eg vil gjerne spørje statsråden: Der- som det blir ei for stor nedbygging av institusjonsplassar før vi har nok fosterforeldre – og det er situasjonen i dag – kva vil statsråden då gjere for å sikre rekruttering av nok fosterforeldre, slik at barna blir sikra? Vi bør vi ikkje ha noka nedbygging før vi har fått nok fosterforeldre?

Statsråd Manuela Ramin-Osmundsen [10:25:29]: Det er viktig at barn som trenger fosterhjem, får fosterhjem og ikke institusjonsplass. Vi jobber aktivt for å få nok fosterhjem. Ett barn som trenger et fosterhjem og som ikke får det, er et barn for mye. Jeg har full oppmerksomhet på fosterhjemsplassing og oppbygging i den sektoren, men vi kan ikke bygge opp et institusjonssystem når det er faglig begrunnet at barn er best tjent med helt andre rammevilkår. Hvis de trenger fosterhjem, så er det fosterhjem de skal få.

Presidenten: Trine Skei Grande – til oppfølgingsspørsmål.

Trine Skei Grande (V) [10:26:09]: Jeg vil gjerne spørre statsråden om hva det er som er viktigst: om det er barna og barnas beste som er viktigst, eller om det er Regjeringas ideologiske kamp mot private institusjoner som er viktigst. Det er jo ikke bare private som driver disse private institusjonene ifølge definisjonen til Regjeringa. Det er også veldig mange ideelle organisasjoner som er med og driver disse, og som i Regjeringas kamp mot private institusjoner blir underlagt det samme regimet som det privat eide institusjoner blir.

Det var et barnehjemsbarn som sa at det føles utrolig ubehagelig når hjemmet ditt går konkurs. Regjeringas kamp for å bli kvitt de private institusjonene fører faktisk til at noen av dem går konkurs, og det fører til at barnas oppvekst føles veldig usikker. Så spørsmålet er veldig en-

kelt: Hva er viktigst – den ideologiske kampen mot de private eller kampen for at disse barna skal få en forutsigbar og god behandling?

Statsråd Manuela Ramin-Osmundsen [10:27:10]: Det som er viktigst, er et barnevern som gir gode tilbud til alle barn som trenger det. Vi kan heller ikke ha private institusjoner som har store overskudd, og som når staten ber dem om å jobbe under andre betingelser, går konkurs, og da skal vi opprettholde deres virksomhet. En slik virksomhet ønsker vi ikke. Vi har kvalitetskrav også til offentlige institusjoner, og det er vel å merke også en del offentlige institusjoner som stenger sin virksomhet. Vi er ute etter å finne de beste institusjonene. Vi er opptatt av kvalitet, vi er opptatt av åpenhet, og i den retningen fortsetter vi vårt arbeid.

Jeg ønsker også å si at vi ikke har noe barnevern i krise. Vi har en reform som er godt i gang, og som vi må jobbe med og videreutvikle for å gi det best mulige tilbud til alle barn som trenger det – og det er 40 000, ikke bare de 1 400 som får institusjonsplass i dag.

Presidenten: Kari Lise Holmberg – til oppfølgings-spørsmål.

Kari Lise Holmberg (H) [10:28:18]: Innenfor det private barnevernet er det spisskompetanse på svært mange områder. Jeg kan eksempelvis nevne tvangsekteskap og menneskehandel. Det som karakteriserer det private barnevernet, er at der er det mennesker som ser behov og finner løsninger, og som setter disse løsningene ut i livet. Tror statsråden virkelig at et rendyrket statlig barnevern kan erstatte det viktige arbeidet som er preget av betydelig innsats og engasjement, idealisme og frivillighet?

Statsråd Manuela Ramin-Osmundsen [10:28:58]: Det må ha vært en misforståelse. Vi har aldri sagt at vi ønsker et rendyrket statlig barnevern. Hva gjelder institusjoner, skal vi ha et barnvern med offentlige institusjoner supplert med ideelle institusjoner og private aktører. Men så må vi differensiere våre institusjoner til de faktiske behovene, og de behovene dikteres ikke bare av hvor mange ansatte i private institusjoner som ønsker å fortsette å jobbe der. Men vi ønsker et godt samarbeid med private aktører. Det er vi i gang med, og det får vi til.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [10:29:52]: Eg har eit spørsmål til barne- og likestillingsministeren. Vi har barn som bur i Noreg som har opplevd menneskehandel, som har opplevd tvangsekteskap, og som har opplevd traume frå krig og flukt. Det er viktig at desse barna får ei spesiell oppfølging og eit spesielt fagleg, nært og godt arbeid, slik at dei kan få bearbeide desse tinga.

I Farsund har vi ein ny institusjon som er tom og heilt ubrukt. Han er ikkje blitt brukt, på grunn av tolkingane av reglane rundt anbodssystemet for barnevernsinstitusjonar. Regjeringa har fremma ein ny handlingsplan mot tvangs-

ekteskap, og i den handlingsplanen står det at barnevernet ikkje har nokon institusjonsplass for personar som har opplevd tvangsekteskap, og som gjerne skulle hatt det via barnevernet. Det er fagpersonar som har etterlyst kunnskap på dette området, ein institusjon som kan gi barna ei spesiell oppfølging. I Farsund har dei altså opna eit senter som heiter Cocoon Ressurssenter for barnevern og etnisitet. Mange ønskjer å bruke det, men får altså ikkje brukt det.

Då er spørsmålet: Kva kan gjerast for at det kan bli teke i bruk? I dag kan det gjerast eit unntak når det gjeld anbodssystemet, gjennom direkte anskaffingar, med heimel i Forskrift om offentlige anskaffelser § 2-1. Fordi dei har eit tilbod som ingen andre har, kan ein ha unntak frå det vanlege anbodssystemet. Dette er det no blitt søkt om til Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Mitt spørsmål er: Kva vil statsråden gjere for å bidra til at dette unike tilbodet blir brukt og ikkje lagt ned?

Statsråd Manuela Ramin-Osmundsen [10:31:55]: Jeg kan ikke stå her og besvare i detalj det spørsmålet som nå er stilt, om hvorvidt denne institusjonen skal få noen barn. Stortingsrepresentanten gjør meg oppmerksom på denne saken.

Det som er kjernen i spørsmålet, slik jeg opplever det, er: Har vi gode nok tilbud til barn som opplever tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og menneskehandel? Til det er det bare å si at når vi får ulike saker, foretar vi en vurdering av hvorvidt institusjonsplassering er det rette for akkurat disse barna. Jeg kan dessverre her ikke si noe mer om hvorfor denne institusjonen ikke blir brukt, og jeg ber om forståelse for at jeg må få komme tilbake til det. Jeg kan ikke saksbehandle enkeltsaker her.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [10:33:07]: Eg takkar statsråden for svaret. Eg vil oppmode statsråden til å gå nærmare inn i denne saka, for det er 20 fagpersonar som ventar på å ta imot barn. Det er blitt sendt ut varsel om permitteringar. Det er eit unikt og godt tilbod, og vi veit at det er mangel på slike i Noreg. Vi veit at det er mange fagpersonar som etterlyser eit slikt tilbod, og vi veit at tilsette som jobbar med å identifisere menneskehandel, ikkje ønskjer å fortsette i arbeidet, fordi dei ikkje har noko behandlingstilbod.

Det er stor etterspørsel, og eigentleg går dette rett inn i dei handlingsplanane som Regjeringa har når det gjeld kva behandlingstilbod vi treng. Derfor vil eg innstendig oppfordre statsråden til å sjå nærmare på denne saka.

Statsråd Manuela Ramin-Osmundsen [10:33:40]: Jeg kan forsikre stortingsrepresentanten om at jeg skal se på saken, men jeg må plassere den i helheten av det som vi jobber med, og vurdere hva som er det beste tilbudet for barna. Det kan hende at denne institusjonen ikke er det beste tilbudet for de barna det gjelder. Men igjen: Jeg ser det i en helhetlig sammenheng.

Presidenten: Det blir tre oppfølgings-spørsmål – først Karin S. Woldseth.

Karin S. Woldseth (FrP) [10:34:06]: I Fremskrittspartiet er vi veldig glade for at de fleste barn som har behov for hjelp fra barnevernet, faktisk får den hjemme. Fremskrittspartiet er også veldig glad for at færre barn kommer på institusjon. Dette er jo en sak som vi har jobbet for i veldig mange år, og det var veldig gledelig da denne dreiningen kom. Så ikke misforstå meg når jeg likevel stiller spørsmålet.

Det som er, er jo at vi har trafikkerte barn i Norge. Vi har barn som av ulike grunner ikke kan bo hjemme, kanskje spesielt gruppen mellom 15 og 18 år som er svært utagerende, og som kanskje styrer foreldrene mer enn foreldrene styrer dem. Det er en del private institusjoner som har nettopp denne kompetansen på trafikkerte barn og på barn med utagerende atferd, og jeg vil ... (Presidenten annonserer statsråd Manuela Ramin-Osmundsen.)

Statsråd Manuela Ramin-Osmundsen [10:35:18]: I alle de etatene som ligger under mitt konstitusjonelle ansvar, er jeg spesielt opptatt av at de skal ha kunnskap om vold, og at de skal ha kunnskap om nye fenomener som vi også møter i Norge. Hvorvidt det er den institusjonen man snakker om, som er den beste til å gi de tilbudene, er igjen et spesielt spørsmål, men helhetlig kompetanse i systemet knyttet til disse problemene er noe som vi bygger opp.

Presidenten: Olemic Thommessen – til oppfølgings-spørsmål.

Olemic Thommessen (H) [10:35:53]: Statsråden sier at hun bygger opp en helhetlig kompetanse i systemet. Det skulle være interessant å vite hva det er som er helheten. Er helheten også de private aktørene? Den aktøren som hovedspørsmålet her dreide seg om, er et eksempel på en slik, hvor man har et utvalg mennesker som faktisk kan noe spesielt. De ser et spesielt behov, og de bruker av sin tid, sin innsats og sin entusiasme for å sette sin kompetanse ut i livet.

Tror statsråden at man innenfor statens rammer faktisk også greier å få til den type effekter? Mener statsråden at staten har den kompetansen som skal til for å ta imot de barna som blir husløse når vi kommer til sommeren? Og: Hvilke grep vil statsråden ta for å drive den type utvikling av kunnskap?

Statsråd Manuela Ramin-Osmundsen [10:36:54]: Jeg har ikke sagt at vi ikke skal ta i bruk den kompetansen som den bestemte institusjonen har. Jeg har bare sagt at jeg ikke kan stå her i Stortinget og si at den institusjonen er best skikket til å ta imot disse barna.

Det er ingen tvil om at vi i barnevernssystemet trenger mer kompetanse om nye fenomener som finner sted i Norge. Det er, vil jeg tro, ikke bare én bestemt institusjon som bør besitte den kompetansen. Resten hører til en helhetlig vurdering av både institusjonsbruk og barnas bruk for de adekvate systemene som trengs.

Presidenten: Sigmund Kroslid – til oppfølgings-spørsmål.

Sigmund Kroslid (KrF) [10:37:47]: I St.meld. nr. 15 for 2004-2005 om konkurransepolitikk, som ble lagt fram av regjeringen Bondevik II, står det om anbud og kjøp av helse- og sosialtjenester for ideelle organisasjoner:

«Ideelle virksomheter uten et kommersielt formål utgjør et verdifullt supplement til det offentlige tjenestetilbudet. Regjeringen vil legge til rette for at disse fortsatt kan spille en viktig rolle som utøvere av helse- og omsorgstjenester. Regjeringen har på denne bakgrunn gjort unntak fra anskaffelsesreglementet når det gjelder kjøp av helse- og sosialtjenester fra slike organisasjoner, slik at stat og kommuner kan velge om de vil kjøre ordinær konkurranse eller å forhandle direkte med ideelle organisasjoner.»

Mitt spørsmål er om statsråden er enig med Kristelig Folkeparti i at en bør legge til rette for at ideelle barnevernsinstitusjoner som den tidligere nevnte Cocoon på lik linje med andre ideelle virksomheter kan brukes til slike formål.

Statsråd Manuela Ramin-Osmundsen [10:38:43]: Linjen er klar: Ja, vi ønsker å supplere den institusjonsbruken som drives av det offentlige, med institusjonsbruk som drives av ideelle organisasjoner. Men så har vi hatt en debatt om det juridiske grunnlaget for å velge hvilken prosedyre vi til slutt skal falle ned på. Der er vi i gang. Jeg avventer en utredning fra Fornyings- og administrasjonsdepartementet, så vi kommer tilbake til det.

Linjen er helt klar: Vi må ha et godt system som sørger for at ideelle organisasjoner kan drive gode institusjoner.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Trine Skei Grande (V) [10:39:36]: Jeg vil gjerne stille et spørsmål til næringsministeren.

Vi står nå foran innføringa av et nytt EU-direktiv – hvis ikke Regjeringa gjør noe – nemlig datalagringsdirektivet. Det har store personvernmessige følger, men det har også noen næringsmessige følger, for det pålegger alle teleselskaper og alle leverandører av annen informasjonsteknologi enorme lagringskrav. Det må lagres trafikkdata over lang tid, som stiller store krav til lagringskapasitet. De store kravene gjør at det stort sett bare er de aktørene som i dag er inne i markedet, som har ressurser nok til å kunne bygge opp en så stor lagringskapasitet. Det gjør at det når det gjelder leveranser av informasjonsteknologi, når det gjelder datakommunikasjon, og når det gjelder telekommunikasjon, vil være veldig vanskelig for nye aktører å komme inn på markedet hvis dette direktivet blir implementert. Det vil være veldig vanskelig for alle de nye IT- og gründerselskapene som har lyst til å komme inn på dette markedet, å kunne gjøre det når de blir pålagt så store krav til lagringskapasitet. Dette er sikkert fint og flott for de store firmaene som driver lobbying for sånne direktiver i Brussel, men det vil være veldig vanskelig å utvikle små selskaper og å komme inn som nye selskaper på området.

Spørsmålet mitt til næringsministeren er: Hvilke perspektiver ser han for datalagringsdirektivet i forhold til

at det vil gi mulighet for nye IT- og gründerbedrifter til å vokse fram når disse påleggene faktisk blir iverksatt?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:41:22]: Når det direktivet skal vurderes, kommer jeg selvfølgelig til å sørge for å ivareta den næringspolitiske interessen i det. Det er riktig at kapasitet er et sånt spørsmål. Jeg vil likevel si at en del personvernsrettslige spørsmål kanskje har like stor relevans i forhold til å ha en grundig og kritisk gjennomgang før en konkluderer med hvordan vi fra norsk side skal håndtere direktivet.

Trine Skei Grande (V) [10:41:55]: Jeg er veldig glad for at statsråden er opptatt av personvern. I eierskapsmeldinga, som jo skal uttrykke det ideologiske grunnlaget og ikke bare eierstrukturer, har Regjeringa vektlagt mange viktige indikatorer for samfunnet vårt: Miljø, som jo er et flott og viktig begrep å ha med, er tatt med 122 ganger. Sikkerhet er tatt opp 44 ganger. Samfunnsansvar er tatt opp 40 ganger. Etikk er i eierskapsmeldinga nevnt 15 ganger. Likeens er menneskerettighetene nevnt seks ganger i eierskapsmeldinga. Men personvern er ikke nevnt noen gang i denne eierskapsmeldinga. Er statsråden opptatt av personvern i forhold til eierskap?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:42:39]: Her kan jeg vise til at jeg mener at jeg faktisk i en tidligere muntlig spørretime diskuterte nettopp det spørsmålet med Skei Grandes partileder, som på en god måte markerte det som en del av sitt engasjement da han var i det departementet som jeg er i nå. Jeg mener vi den gang konkluderte med at dette er et av de områdene hvor vi har felles interesse. Personvern er åpenbart et av de mange elementene som inngår i våre strenge kriterier for etikk, som – som representanten selv nevnte – er omtalt en rekke ganger i eierskapsmeldinga.

Presidenten: Det blir to oppfølgingsspørsmål – først Bård Hoksrud.

Bård Hoksrud (FrP) [10:43:30]: Jeg er glad for at næringsministeren også ser viktigheten av og utfordringene rundt personvern når det gjelder denne saken, og det omfattende regelverket som direktivet nå legger opp til. Men jeg synes også at man bør ha med seg at det sannsynligvis vil medføre store økonomiske kostnader enten for den enkelte bedrift eller for kundene, som antakelig til syvende og sist er de som skal betale dette. Dette er altså et offentlig pålegg som kommer fra EU, og som det også kan se ut som om denne regjeringen velger å følge opp.

Da synes jeg det er betimelig å stille statsråden spørsmål om han mener at det er greit at dette kan få store følger innenfor telebransjen i form av at konkurransen kan bli langt mindre enn det den er i dag, fordi utgiftene for et forholdsvis lite selskap blir så store at man ikke klarer å gjennomføre og følge opp det som direktivet legger opp til.

Statsråd Dag Terje Andersen [10:44:25]: Jeg mener at jeg besvarte det spørsmålet allerede i mitt første svar, i svaret på hovedspørsmålet, nemlig at når vi skal vurdere implementering av direktivet, vil jeg selvfølgelig sørge for at de næringspolitiske hensyn, også av den karakter som her ble nevnt som eksempel, blir ivare tatt og blir en del av den helhetlige vurderingen til Regjeringen.

Presidenten: Leif Helge Kongshaug – til oppfølgingsspørsmål.

Leif Helge Kongshaug (V) [10:44:54]: Venstre er glad for at statsråden er opptatt av personvern i forbindelse med datalagringsdirektivet. Men det er flere talere som her også har vært inne på problematikken rundt konkurransen. For små aktører blir dette store kostnader, og det er faktisk slik at det kan bety kroken på døra for mange, fordi kostnadene blir for store i forhold til størrelsen på selskapet. IKT-Norge har beregnet at direktivet vil koste minst 300 mill. kr årlig. Kostnadene vil vel i sin tur bli veltet over på forbrukerne, og da kommer vi i den paradoksale situasjonen at brukerne ender opp med betaling for egen overvåking. Er statsråden komfortabel med en slik situasjon, eller ser næringsministeren andre løsninger for nettopp å få dekt disse kostnadene?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:45:51]: Jeg oppfatter at jeg har svart på også den delen av spørsmålet gjennom mitt generelle svar, at alle de næringspolitiske implikasjonene, herunder også de konkurransemessige og konkurransevridende, som for øvrig Fornyingsdepartementet har det formelle ansvaret for, kommer til å være en del av den vurderingen som skal gjøres i forbindelse med implementeringen av direktivet. Det har jeg allerede sagt, og det gjentar jeg.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Karin S. Woldseth (FrP) [10:46:31]: Jeg har et spørsmål til barne- og likestillingsministeren.

For nylig la barne- og likestillingsministeren sammen med fornyingsministeren fram nyheten om at det nå skal startes forsøk med såkalt moderat kvotering av innvandrere i jobb i staten. Det er snakk om et toårig forsøksprosjekt med kvotering av innvandrere ved ansettelse i tolv statlige virksomheter. Målet er å redusere arbeidsledigheten blant innvandrerbefolkningen, som er et sted mellom 50 og 80 pst. i enkelte grupper. Forsøket innebærer at dersom to søkere har tilnærmet like kvalifikasjoner, skal innvandreren foretrekkes. I praksis vil dette si at en innvandrere foretrekkes framfor en nordmann som er bedre kvalifisert. Noen vil sikkert kunne hevde at vi nordmenn blir annenrangs borgere i eget land. Blant de virksomheter som skal innføre kvotering, er flere departementer, direktorater og tilsyn, i tillegg til Statsbygg, Husbanken, deler av Forsvaret og politiet. Det er grunn til å stille spørsmålet: Når arbeidsledigheten blant innvandrerbefolkningen er mer enn tre ganger så høy som i befolkningen for øvrig, og landet skriker etter arbeidskraft, kan det være at de sosiale ytel-

sene og trykdeordningene er for gode? Burde man ikke heller stille klare krav til og forsøke å endre holdningen i noen av disse innvandrergруппene? Jeg vil spørre statsråden: Er det ikke grunn til å spørre om det ikke nå er på tide å slå i bordet og si at noe er galt med holdningene til en del innvandrere?

Statsråd Manuela Ramin-Osmundsen [10:48:16]: Jeg vil påstå at noe er galt blant holdningene til enkelte arbeidsgivere, som ikke evner å se den kompetansen som enkelte personer med minoritetsbakgrunn har. Kravet om tilnærmet like kvalifikasjoner betyr ikke at en innvandrer som ikke er kvalifisert, vil få en jobb, men det vil bety – ja – at NAV, som betjener en hel befolkning, kan vurdere det slik at språkkompetanse hos en innvandrer er det man faktisk trenger, framfor det å snakke så godt norsk at man alltid snakker feilfritt. Dette er et meget viktig tiltak. Vi har fått demonstrert år etter år at det er noe galt i holdningene til enkelte arbeidsgivere, og da trenger de et mildt press for å rette opp den urettferdigheten.

Karin S. Woldseth (FrP) [10:49:14]: Fremskrittspartiet mener at et individ som har fått et arbeid eller en posisjon på grunn av sitt kjønn, og ikke bare på grunn av sine kvalifikasjoner, nedvurderes av både samfunnet og seg selv. Man skal altså ikke gi jobb på grunn av kjønn eller hudfarge – dette i tillegg til at å foretrekke innvandrere framfor nordmenn faktisk kan være rasisme. Frykter statsråden at hun nå gjør innvandrerne en bjørnetjeneste med en slik politikk? Tror kanskje ikke statsråden at dette kan bidra til å skape både konflikter og rasisme i Norge?

Statsråd Manuela Ramin-Osmundsen [10:50:04]: Å se og vektlegge den kompetansen som både kvinner og enkelte innvandrere har, betyr ikke at de ikke har annen kompetanse, men det betyr at den kompetansen må bli vurdert som verdifull. Det ligger et ideologisk skille mellom i hvert fall våre to partier hva gjelder dette spørsmålet, og muligheten til å særbehandle enkelte grupper som er demonstrert i en annen posisjon, dvs. en lavere posisjon, på en rekke samfunnsområder, ligger faktisk i våre menneskerettslige instrumenter.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Kari Lise Holmberg.

Kari Lise Holmberg (H) [10:51:00]: Høyre mener at språkkunnskap og arbeid er nøkler for å lykkes i samfunnet, og jeg synes statsråden begynner i feil ende ved å bruke kvotering. I innvandrer miljøer er man redd for stigmatisering, og dessuten er det jo slik at i dag er det stor mangel på arbeidskraft. Det er etter Høyres mening et større problem å få innvandrerkvinner ut av hjemmet og inn i arbeidslivet, og derfor har Høyre foreslått å gi gratis barnehageplass til de familiene der begge er på introduksjonsprogram eller i utdanning. Det foreslo vi nå i budsjettet for 2008. Det sa Regjeringen nei til, det sa stortingsflertallet nei til. Så hvilke andre tiltak enn kvotering er det statsråden kan tenke seg å iverk-

sette for særlig å få innvandrerkvinnene ut i arbeidslivet?

Statsråd Manuela Ramin-Osmundsen [10:52:00]: Bjarne Håkon Hanssen har mye av ansvaret for integreringen av personer med minoritetsbakgrunn i arbeidslivet, og det er en rekke tiltak som han kan gjøre rede for.

Jeg vil veldig gjerne understreke at å hjelpe kvinner med lave kvalifikasjoner ut av hjemmet og inn i arbeidslivet ikke må innebære at kvinner som har kompetanse og som bærer f.eks. skaut, blir utelukket fra posisjoner som de egentlig hadde vært veldig godt tjent med å få. Det er to forskjellige debatter, og vi begynner i riktig ende.

Presidenten: Bjørg Tørresdal – til oppfølgingsspørsmål.

Bjørg Tørresdal (KrF) [10:52:49]: Kristelig Folkeparti er opptatt av at vi skal få til en god integreringspolitikk, og det er nødvendig å ta grep i forhold til arbeidsledighet hos innvandrerbefolkningen. Kristelig Folkeparti hilser kvoteringsforsøk velkommen, og håper og tror at det kan være et godt tiltak der det handler om kvalifisert arbeidskraft. De må altså ha kompetansen, men skal bli foretrukket. Vi tror at det vil virke.

Utfordringen ligger i at det er en veldig forsiktig kvoteringsordning en har lagt opp til. Vi tror det er nødvendig å ta flere og mer omfattende grep for at vi skal få ned arbeidsledigheten og dermed bedre integreringen for innvandrerbefolkningen. Mitt spørsmål til statsråden blir: Vil statsråden i samarbeid med arbeids- og inkluderingsministeren ta mer omfattende grep både når det gjelder kvotering og lønnsstilskuddsordninger, for å få ned arbeidsledigheten fort?

Statsråd Manuela Ramin-Osmundsen [10:53:43]: Jeg er veldig glad for å høre at Kristelig Folkeparti er for moderat kvotering av personer med minoritetsbakgrunn med kompetanse. Hva gjelder å ta mer omfattende grep, kan jeg si at vi er meget opptatt av det. Detaljene i hva vi skal gjøre for å løfte personer med minoritetsbakgrunn ut av arbeidsledigheten, er et stort spørsmål, som jeg vil overlate til Bjarne Håkon Hanssen å svare på, og han er ikke her i dag.

Presidenten: Per-Willy Amundsen – til oppfølgingsspørsmål.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:54:23]: Jeg vil gjerne utfordre statsråden til å komme med noen avgrensninger i forhold til hvilke innvandrere det er som skal kvoteres. Det er et faktum at arbeidsdeltakelse blant innvandrere er svært sammensatt. Noen grupper har relativt høy arbeidsdeltakelse, mens andre har en svært dårlig arbeidsdeltakelse i det norske samfunnet. Vi vet også at det kan være store forskjeller mellom opprinnelsesland som ligger nær hverandre, f.eks. Pakistan og India. Der er det svært store forskjeller.

Representanter fra Regjeringen har tidligere uttalt at

det ikke er aktuelt å kvotere svensker, og det er ikke aktuelt å kvotere europeere. Da må jeg stille spørsmålet: Hvem er det egentlig som skal kvoteres? Hva skal være kriteriene for hvilke innvandrere som skal kvoteres inn i disse jobbene? Er det slik at man i realiteten skal kvoteres etter hudfarge? I så fall begynner dette å likne på et system vi ikke liker å identifisere oss med.

Statsråd Manuela Ramin-Osmundsen [10:55:27]: Kriteriene er veldig klare. Det er personer fra ikke-vestlige land etter SSBs statistikk. Noe med hudfarge er det aldri blitt snakk om.

Presidenten: Vi går til siste hovedspørsmål.

Elisabeth Røbekk Nørve (H) [10:55:56]: To av tre ansatte i Norge jobber i familieeide og private virksomheter. Mange er hjørnesteinsbedrifter som bidrar til å styrke reiselivet ute i Distrikts-Norge, hvor de fungerer som bærebjelke for verdiskaping og velferd. Vi ser nå ...

Presidenten: Representanten bes klargjøre hvilken statsråd spørsmålet er til.

Elisabeth Røbekk Nørve (H) [10:56:18]: Beklager, spørsmålet er til næringsministeren.

Vi ser nå at Regjeringens manglende næringspolitikk og jakten på de såkalt rike rammer nettopp disse hjørnesteinsbedriftene. Arveavgiften som betales inn til staten, er penger som kunne vært brukt til å styrke, trygge og videreutvikle bedriftene og arbeidsplassene. Samtidig ser vi at Regjeringen i alle sine budsjettforslag foreslår en økning av formuesskatten. Dette skjer parallelt med økt rente, sterk kronekurs og mangel på arbeidskraft, som driver lønningene opp. Den mest aktive rød-grønne næringspolitikken hittil ser ut til å ha vært økte skatter på arbeid, på sparing og privat eierskap. Høyre mener det haster med å stimulere til nyinvesteringer som kan øke konkurransekraften for reiselivet og familieeide bedrifter. Arveavgiften ved generasjonsskifte bør få betinget avgiftsfrihet ved gaver og arv av næringsvirksomhet. I regjering fikk Høyre innført en bestemmelse om rentefri avdragsordning, og vi fremmet forslag om at den skulle utvides til fullstendig avgiftsfrihet på visse vilkår. Ser statsråden behovet for å ta tilsvarende grep som det Høyre her har skissert?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:57:38]: Jeg må få lov til å stille meg noe undrende til den elendighetsbeskrivelsen som representanten her gir uttrykk for. Realiteten er at det aldri har blitt etablert så mange nye virksomheter i Norge som det ble i 2007. Det endelige tallet er vel ikke klart, men det lå an til ca. 51 000 nye bedrifter fra tredje kvartal 2006 til 2007. Det viser det motsatte av det representanten gir inntrykk av, at det er et vanskelig etableringsklima i Norge. Det viser at det er stor vilje til å etablere seg i Norge, og at det er mange som gjør nettopp det.

Når sysselsettingen i tillegg øker med ca. 80 000 i det samme året, er det et signal om vellykkede resultater av

Regjeringens politikk og – la meg understreke det – selvfølgelig av de konjunktorene som vi har sett internasjonalt. Det kan absolutt ikke være et resultat som tilsier den svartmalingen som representanten gir uttrykk for.

Når det gjelder arveavgiften, er det slik at det vi har sagt om den i Soria Moria-erklæringen, er at vi kommer til å gjøre det enklere å betale den, ved at den kan betales over sju år. Der er det slik at Regjeringen har gjort akkurat det Regjeringen har sagt at den skal gjøre.

Når det gjelder formuesskatt, glemmer representantene – muligens tilfeldigvis – å gjøre oppmerksom på at i forbindelse med forandringene av formuesskatten som ble gjort i årets budsjett ved behandlingen i fjor høst, øker vi bunnfradraget på arveavgift betydelig. Vi er engasjert i små og mellomstore bedrifter. Personer som eier små og mellomstore bedrifter, har mer glede av økningen av bunnfradraget enn de store bedriftene har.

La meg til slutt si at vi samtidig har øye for at det hele tida er et samvirke mellom store bedrifter og små bedrifter, og at det er en del av grunnlaget for vår næringspolitikk.

Elisabeth Røbekk Nørve (H) [10:59:42]: Jeg takker statsråden for svaret.

Vi vet at næringslivet generelt, familieeide bedrifter og reiselivsnæringene spesielt sliter med stadig nye restriksjoner, miljøavgifter og andre pålegg. Høyre foreslår å øke avskrivningssatsene på maskiner med påvist miljøeffekt med 5 pst., opp til 25 pst.

Det er som sagt viktig å stimulere til nyinvesteringer som kan øke konkurransekraften, slik at de gode tidene kan vare lengst mulig, og for å sikre både arbeidsplasser lokalt og ikke minst miljøet.

Ser statsråden behovet for en slik økning, og vil han i så fall gå inn for en miljøvennlig løsning, slik Høyre her foreslår?

Statsråd Dag Terje Andersen [11:00:28]: For å ta reiselivet først, som representanten er opptatt av – jeg vet konkret at hun bl.a. er opptatt av reiselivet i Geiranger, men også av reiseliv generelt – er jeg glad for den mottakelsen som Regjeringens reiselivsstrategi har fått, nettopp med utgangspunkt i at det er snakk om konkrete tiltak, og at den har blitt til i nært samarbeid med næringen.

Så er jeg, og Regjeringen, opptatt av like konkurransevilkår. Det kommer bl.a. til uttrykk i det forslaget vi har lagt fram når det gjelder framtidig rederibeskatning, som jeg også vet at representanten er opptatt av, der vi altså gir de norske næringene den samme konkurransemulighet som resten av Europa.

Jeg tror det er forståelse for at jeg ikke kan stå her og si at vi kommer til å gå inn for økte avskrivningssatser, når vi akkurat har vedtatt et statsbudsjett som er i tråd med Regjeringens forslag. Men generelt kan jeg si at når det gjelder de næringspolitiske spørsmålene, ivaretar jeg næringslivets interesser, og jeg er glad for å se at de forslag Regjeringen nå har lagt fram, har blitt godt mottatt.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Øyvind Korsberg.

Øyvind Korsberg (FrP) [11:01:46]: Statsråden viste i sitt svar til den reiselivsstrategien som Regjeringen har lagt fram, og at den har fått bred oppslutning. Jeg har også registrert at det er mange som er kritiske til den. Jeg er for min del kritisk til at reiselivsstrategien ikke blir lagt fram for Stortinget til behandling, for reiselivsnæringen er en bransje som har knallhard internasjonal konkurranse.

Mye av det som preger reiselivsnæringen, er at det er mange små og innovative aktører som også sliter med dårlig lønnsomhet. Ser statsråden i den forbindelse behov for å styrke lønnsomheten i reiselivsnæringen i form av lavere skatter og avgifter?

Statsråd Dag Terje Andersen [11:02:40]: Først til mottakelsen av reiselivsstrategien. Jeg kan i farten huske ett veldig kritisk oppslag i forhold til vår framlagte reiselivsstrategi i mengden av mange positive mottakelser. Det oppslaget var et innlegg fra representanten Korsberg.

Når det gjelder den reiselivsstrategien som er lagt fram, er det sånn at alle konkrete budsjettmessige tiltak blir diskutert i forbindelse med statsbudsjettet. På samme måten som i forhold til maritim strategi, som ble lagt fram rett før statsbudsjettet, er alle virkemidlene omtalt der, og det er derfor godt grunnlag for å diskutere dem.

Det som er viktig, er i større grad å få til en koordinering av reiselivsstrategien, både i næringen, de mange delene av næringen, og i samarbeid mellom næringen og det offentlige. Jeg tror i den forbindelse at det gode resultatet vi bl.a. ser gjennom det arbeidet Innovasjon Norge gjør, skal bli enda bedre.

Presidenten: Ingebrigt S. Sørfonn – til oppfølgings-spørsmål.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [11:03:51]: Anten ein likar det eller ikkje, betyr faktisk skatt og skattlegging veldig mykje for næringslivet, og ikkje minst gjeld dette formuesskatt. I samband med skattereformen i førre periode vart det i realiteten inngått ein samfunnskontrakt mellom næringslivet og myndigheitene. Næringslivet aksepterte innføring av utbytteskatt mot ein betydeleg reduksjon i og på sikt avvikling av formuesskatten. Denne samfunnskontrakten er ikkje oppfylt. Utbytteskatt er innført, men det er ikkje store endringar i formuesskatten.

Ser næringsministeren at dette skaper eit problem, sjølv om denne samfunnskontrakten vart inngådd i førre stortingsperiode? Og ser næringsministeren at ei god løysing på dette vil vera å gjennomføra fritak for formuesskatt på det som er kalla arbeidande kapital?

Det er eg heilt sikker på at næringslivet ville ha vore nøgd med. Det ville ha vore ein stimulans, og det ville òg ha oppfylt ein samfunnskontrakt som ville gje ein heilt annan tillit mellom næringslivet og myndigheitene.

Statsråd Dag Terje Andersen [11:04:49]: Jeg er fra tidligere ordvekslinger kjent med og setter pris på representanten Sørfonns engasjement for næringslivet, ikke minst de små og mellomstore bedriftene, som vi tidlige-

re har diskutert. Formuesskatten er ett av temaene i den forbindelse.

Det jeg likevel må protestere på, er representantens formulering om at det er inngått en samfunnskontrakt. Som daværende medlem og aktiv i finanskomiteen er representanten kjent med at det var et flertall og et mindretall i den saken.

Det er sånn at de partiene som nå sitter i regjering, har sagt klare ting om skatt før valget, og vi har levd opp til det etter valget. Når det gjelder formuesskatt, har det vært noe omfordeling, ved at vi har økt bunnfradraget noe, og det tror jeg representanten egentlig synes er en riktig retning å gå i, selv om han sikkert ikke synes det er nok. Men når det gjelder spørsmålet om formuesskatt, kan i hvert fall ingen påstå at vi har lovet noe som vi ikke har holdt. Vi har holdt akkurat det vi har lovet, og jeg registrerer at representanten Sørfonn ikke er fornøyd med det.

Presidenten: Leif Helge Kongshaug – til oppfølgings-spørsmål.

Leif Helge Kongshaug (V) [11:05:58]: Venstre mener at Regjeringen gjennom ulike endringer av skattesystemet har gjort det mindre lønnsomt å investere i norske arbeidsplasser og norske bedrifter. Det gjelder også reiselivsbedrifter, som har vært temaet i dag. I stedet er det blitt langt mer lønnsomt å investere i eiendom eller flytte kapitalen ut av landet.

Nyttårsonsket fra Fagforbundets leder, Jan Davidsen, var høyere skatt og endret skattemodell ved å fjerne skjermingsfradraget, innføre skatt på aksjekjøp og tak på rentefradrag. Vi skjønner alle at dette vil få negative konsekvenser for norske bedrifter.

Erfaringen med den sittende regjeringen er at når fagbevegelsen sier hopp, så hopper Regjeringen. Hva synes statsråden om tankene til Jan Davidsen? Er de bra for norsk næringsliv? Og: Er Regjeringen i tilløpet til et nytt hopp?

Statsråd Dag Terje Andersen [11:07:00]: Det er sånn at det er mange som engasjerer seg i skattedebatten i Norge. Det er bra. Men det Regjeringen mener om dette spørsmålet, er det vi har sagt i Soria Moria-erklæringen, som vi har fulgt opp hver dag etter Soria Moria-erklæringen, og som vi kommer til å følge opp så lenge denne regjeringen sitter – det gjelder for de løfter som er gitt i denne perioden.

Det er ikke sånn at om én person sier at en kunne øke skattene på den måten, så er det uttrykk for Regjeringens synspunkt. Jeg kan forsikre representanten Kongshaug om at når Victor Norman også har vært ute og antydnet at det burde være skatteøkning, er det heller ikke slik at det kommer til å føre til at Regjeringen hopper. Regjeringen har sagt hva vi skal stå for når det gjelder skattepolitikk i denne regjeringsperioden. Akkurat det kommer vi til å følge opp.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er nå omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmålene 1 og 2, fra henholdsvis representantene Hans Olav Syversen og Svein Flåtten til finansministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 3, fra representanten Gunnar Kvasheim til olje- og energiministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 9, fra representanten Bjørg Tørresdal til arbeids- og inkluderingsministeren, blir etter anmodning fra statsråden flyttet og besvart etter spørsmål 22, dvs. til slutt i spørretimen.

Spørsmål 1

Fra representanten Hans Olav Syversen til finansministeren:

«En vanlig konstruksjon blant personer med svært høye inntekter er såkalte «indre selskaper». F.eks. mottok de 18 deltakerne i det indre selskapet i Terra Securities ifølge Dagens Næringsliv 288,2 mill. kroner i 2005 og 2006, tilsvarende en avkastning på 1 149 prosent. Det synes åpenbart at dette er konstruert for å redusere skattekrav.

Mener statsråden at denne, og mange andre lignende tilfeller, gir grunnlag for å vurdere om lovverket fortsatt gir inntektstopper urimelig gode muligheter til å oppnå lav skatt?»

Spørsmål 2

Fra representanten Svein Flåtten til finansministeren:

«Skjervøy kommune har ved kommunestyrevedtak 10. mai 2007 bl.a. bestemt at de eiendommer som eies av to navngitte aksjeselskap og som brukes til boligformål, skal være fritatt for eiendomsskatt. Det ene selskapet er eiet av private med kommunen som minoritetsaksjonær. Det andre er heleid av kommunen.

Mener statsråden at slike fritak og slik forskjellsbehandling av eiere er i henhold til fritaksbestemmelsene i eiendomsskatteoven § 7?»

Spørsmål 3

Fra representanten Gunnar Kvasheim til olje- og energiministeren:

«Hafslund skal bygge pelletsfabrikk på Averøy og har i den forbindelse mulighet for å bygge et anlegg som kan levere reservekraft til en region hvor kraftforsyning i peri-

oder kan være kritisk. Kraftproduksjon basert på pellets vil være et alternativ til sterkt forurensende kraftproduksjon fra de innkjøpte mobile gasskraftverkene.

Hvordan kan statsråden medvirke til at det blir satset på reservekraft fra pellets i stedet for fra mobile gasskraftverk?»

Presidenten: Disse spørsmålene er utsatt til neste spørretime.

Spørsmål 4

Per Roar Bredvold (FrP) [11:08:29]: Jeg ønsker å stille følgende spørsmål til forsvarsministeren:

«Forsvarssjef Sverre Diesen har sett seg lei på at norske soldater ikke klarer å marsjere skikkelig, og vil nå overlate eksersisen til Krigsskolen, H M Kongens Garde og Telemarksbataljonens paradeavdeling.

Er statsråden bekymret for at nivået på sluttet orden er for lavt, og er hun kritisk til befalets manglende kompetanse på dette fagområdet?»

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:09:03]: Sluttet orden – marsjering og våpeneksersis – er en del av de grunnleggende ferdighetene vi vil at våre soldater – mannskaper og befal – skal inneha. Det er viktig for den enkelte avdelings identitet og fellesskapsfølelse og for å få til en profesjonell holdning til tjenesten. Dessuten har sluttet orden med Forsvarets omdømme å gjøre – måten Forsvaret opptrer på i det offentlige rom. Derfor undervises det i sluttet orden ved våre rekruttskoler.

Det er imidlertid slik at det stilles mange og nye krav til våre soldater. Fagutdanning av den enkelte og forberedelser til internasjonale operasjoner er blant de deler av utdanningen som krever mer tid. Konkurransen om tjenestetidens innhold er med andre ord blitt hardere. Det er derfor nødvendig å foreta en nøye prioritering av innholdet i soldatopplæringen. Det kan ikke forventes at *alle* avdelinger vil ha den standard som er nødvendig for paradering på Karl Johan. Slike spesielle oppdrag krever trening og drill langt utover den opplæring den enkelte får ved rekruttskolene.

Med andre ord innebærer paradering en spesialisering av det militære håndverk. Jeg er derfor enig med forsvarssjefen i at slik spesialisering bør konsentreres til visse avdelinger. Avdelinger som har de nødvendige og spesielle forutsetninger, kompetanse og ikke minst roller, bør prioriteres.

Ved at krigsskolene er blant de avdelinger som prioriteres for slike oppdrag, vil vi sikre at offiserskorpset innehar og ivaretar fremtidig kompetanseutvikling på området.

Forsvarssjefen har tatt tak i denne problemstillingen. Jeg har full tillit til at militære avdelinger i fremtiden vil fremstå som profesjonelle i sitt håndverk. Soldatene har i dag tilstrekkelig grunnleggende ferdigheter i sluttet orden. I forbindelse med parader skal de avdelinger som forsvarssjefen utpeker, fremtre med nødvendig profesjonalitet og verdighet.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:11:03]: Jeg takker statsråden for svaret, som jeg ikke synes var noe godt. Det var for så vidt et svar, men jeg er trist på grunn av innholdet i det, og jeg er ikke enig.

I min tid i Forsvaret var sluttet orden en viktig del – det er ikke så mange år tilbake. Det var da slik som statsråden sa, at det gav en identitet til den troppen og den bataljonen man tilhørte. Det hadde med troppens omdømme å gjøre, det hadde med våpeneksesis å gjøre, og det hadde med stolthet å gjøre, dette å kunne marsjere. Jeg tviler på at det ikke finnes rom for at soldater skal kunne lære å marsjere. Jeg husker at det var stor stas når vi fikk lov til å komme hit ved Stortingets åpning og marsjere i gatene her. Vi trente masse på dette. Vi trente i arbeidstiden, og vi trente ikke minst i fritiden. Og det var en grunn til at vi trente i fritiden – vi følte en stolthet og en nærhet til den troppen vi tilhørte. Det er jeg redd for at vi mister nå.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:12:11]: Som jeg også sa i mitt innlegg, er det slik at sluttet orden – marsjering og våpeneksesis – er en del av de grunnleggende ferdighetene vi vil at alle våre soldater – mannskaper og befal – skal inneha.

Jeg er helt enig i at dette er en viktig del av identiteten og fellesskapsfølelsen til avdelingene. Samtidig er det slik at dette er en profesjon i seg selv, og når forsvarssjefen velger nærmest å spesialutdanne noen avdelinger på dette området – de som har en viktig rolle i den sammenheng – har jeg tillit til at den profesjonelle delen av det ivaretas best på den måten, samtidig som dette er en grunnleggende ferdighet som alle skal ha til et visst nivå.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:12:59]: Jeg takker statsråden for svaret og for konkretiseringen, at dette skal være en del av de grunnleggende ferdigheter. Da mener jeg at den grunnleggende ferdighet – altså opplæring i marsjering, sluttet orden, våpeneksesis – skal være så pass god at man kan marsjere hvor som helst innenfor landets grenser, og også når man er i utenlandstjeneste. Så ut fra det forsvarssjefen sa, og det forsvarsministeren nå sier, mener jeg dette er en svekkelse av det Forsvaret vi har – dessverre. Det er en del av det store, og jeg synes det er veldig synd at soldater ikke har nok ferdigheter, i dette tilfellet i sluttet orden, til at de kan komme og marsjere hvor som helst. Synes ikke statsråden det?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:13:46]: Med all respekt må jeg si at dette er et område hvor jeg har tillit til forsvarssjefens vurdering, også til forsvarssjefens vurdering i forhold til den kompleksiteten som kreves i opplæringen av våre soldater og vårt befal. Det er også slik at den har utvidet seg – kravet til opplæring har økt. Kravet til utdanning har på flere områder økt de senere årene, og tiden til å imøtekomme dette er ikke blitt bedre. Derfor har jeg tillit til at de som har en spesiell rolle, får en spesialutdanning, men at dette – som jeg har sagt nå to ganger tidligere – er en grunnleggende ferdighet som alle også skal ha.

Spørsmål 5

Kåre Fostervold (FrP) [11:14:56]: Jeg ønsker å stille følgende spørsmål til nærings- og handelsministeren:

«Regjeringen har lagt frem sin strategi for reiselivsnæringen i dokumentet «Verdifulle opplevelser». Regjeringen presenterer her forskjellige innsatsområder for å gjøre Norge mer attraktivt som turistland, deriblant markedsføring.

Har det i arbeidet med strategien vært vurdert en lansering av en egen satellittkanal som kun skal drive med markedsføring av Norge som turistdestinasjon til våre nærmeste forbrukermarkeder?»

Statsråd Dag Terje Andersen [11:15:27]: Svaret er nei.

Kåre Fostervold (FrP) [11:15:35]: Det var ikke noe særlig oppløftende svar.

Det finnes allerede i dag tre–fire kanaler i Europa som gjør dette. Jeg har faktisk klart å få inn en av dem selv på min egen satellitt-tv. Det som går på de kanalene, er programmer uten programledere, og det er ikke noen vertinner. Det er altså tydeligvis lave lønnskostnader, men det kan selvfølgelig være noen produksjonskostnader.

Jeg skulle ønske at Regjeringen i arbeidet hadde vurdert dette, fordi det finnes allerede i dag en god del stoff som blir utarbeidet av kommuner, fylkeskommuner, reiselivsdestinasjoner osv. som man kunne vist på en slik type kanal for å fremme Norge som turistdestinasjon. Statsråden har selv i dokumentet «Verdifulle opplevelser» vært inne på at vi er for lite kjent i utlandet i forhold til all den gode responsen en del av våre turistdestinasjoner får. Vi har kommet ganske høyt opp på en del kåringer. Så jeg skulle ønske at Regjeringen hadde vurdert det. Men for å spørre: Har det vært noen innspill fra aktørene i næringslivet når det gjelder ønske om en slik type kanal?

Statsråd Dag Terje Andersen [11:16:52]: Det samme spørsmålet som vi utdyper nå, har blitt besvart av tidligere statsråd Odd Eriksen på grunnlag av spørsmål i 2006. Det er en rekke kanaler, som representanten selv sa, som har reiseliv som et av sine hovedområder. Innovasjon Norge, som står for den faglige delen av markedsføring av Norge i utlandet, og vi, vurderer det sånn at det er mye mer attraktivt å få gjennomslag i de flatene som folk bruker, enn eventuelt å skulle bruke veldig mye ressurser på å etablere en kanal som vil være vanskelig å få inn i forskjellige kabelselskaper osv. rundt omkring i verden. Derfor har det ikke vært en del av vurderingen av alternativene i siste runde.

Innovasjon Norge har heller ikke vurdert dette som et alternativ. Det er bedre å få gjennomslag i de kanalene publikum bruker. Jeg har hatt møte med utrolig mange i reiselivsbransjen i forbindelse med utformingen av reiselivsstrategien og har heller ikke fra noen av dem fått ønske om at det skulle være den valgte kommunikasjonsformen.

Kåre Fostervold (FrP) [11:18:05]: Nå er det ikke sånn at denne representanten er bombastisk på at dette er det rette. Jeg vet at det jobbes via mange forskjellige kanaler

for å markedsføre Norge. Men jeg vil rette oppmerksomheten mot at da vi hadde et Dokument nr. 8-forslag fra Fremskrittpartiet om utarbeidelse av en reiselivsmelding til behandling i Stortinget, fikk vi beskjed fra posisjonens representanter, flertallet i komiteen – og jeg kan vise til merknadene i innstillingen – om at de ikke fant det tilrådelig å støtte Dokument nr. 8-forslaget fra Fremskrittpartiet, fordi Regjeringen jobbet med noe som ville bli lagt fram for Stortinget. Statsråden skrev den gangen også i brev til komiteen: «Jeg tar sikte på at Stortinget vil få anledning til å drøfte saken og vil komme tilbake med forslag om dette.»

Spørsmålet mitt til statsråden vil derfor være: Har statsråden planer om å legge frem for Stortinget et dokument om reiseliv som Stortinget kan være med på å behandle? Og når kan vi eventuelt forvente å få en sak om reiseliv til behandling i Stortinget?

Statsråd Dag Terje Andersen [11:19:11]: Det har Stortinget nylig hatt i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet. De tiltakene som er omtalt i reiselivsstrategien, er alle sammen omtalt i statsbudsjettet. Det vil også være sånn at vi ved de årlige budsjetter og i den type generelle overordnede dokumenter har mulighet til å diskutere de enkelte tiltakene, og de mange tiltak, som ligger inne i reiselivsstrategien. Men de som altså ligger i strategien slik den ble framlagt rett før jul, er punkt for punkt omhandlet, elementer som det var grunnlag for å diskutere i forbindelse med statsbudsjettet.

Spørsmål 6

Øyvind Korsberg (FrP) [11:20:00]: Jeg håper på klare svar fra statsråden.

«Viser til skriftlig spørsmål nr. 1046 datert 15. juni 2006 og svar fra statsråden 22. juni 2006. I svaret skriver statsråden bl.a. følgende: «Jeg forventer imidlertid at Cermaq behandler enkeltulykker med det største alvor, og at selskapet har interne retningslinjer som sikrer at granskning gjennomføres når det er grunnlag for det. Jeg vil følge opp dette i dialog med selskapet.»

Hvordan har statsråden fulgt dette opp overfor Cermaq?»

Statsråd Dag Terje Andersen [11:20:41]: Svaret fra min forgjenger ble gitt med utgangspunkt i et spørsmål fra representanten Korsberg om sikkerhetssituasjonen i norske oppdrettselskap i Chile. Representanten stilte da også spørsmål om statsråden ville innføre krav om intern granskning ved ulykker innenfor denne næringen.

I forbindelse med at denne saken kom opp, fikk Nærings- og handelsdepartementet en redegjørelse fra Cermaq. Det gikk der fram at myndighetene i Chile har laget en ulykkesrapport, og det ble ikke rettet søkelys mot Cermaq i den sammenheng.

Som med øvrige selskaper hvor Nærings- og handelsdepartementet forvalter statens eierskap, har departementet jevnlig kontaktmøter med selskapet for å diskutere

økonomiske resultater og utviklingen av driften. Forholdene i Chile har vært tatt opp i flere av disse møtene.

Fra januar 2007 har det skjedd en forandring i lovgivningen i Chile når det gjelder bruk av underleverandører. Selskapene har etter det nye regelverket ansvar for å følge opp HMS-reglene når de bruker underleverandører, eksempelvis tilknyttet mer spesialiserte dykkeroppdrag. Videre er det nå krav om at selskapene skal ha egne ansatte for dykkeroppdrag ned til 20 meter. Det nye regelverket har som hensikt å redusere antall ulykker i næringen. Cermaq har så sent som i et møte forrige onsdag forsikret meg om at de følger opp de nye lovreglene.

Det hører inn under styrets ansvarsområde å sørge for at selskapene har tilstrekkelig gode rutiner for å ivareta alle aspekter i forvaltningen av et selskap, herunder HMS. Cermaq har rutiner for rapportering av større ulykker og dødsfall. Rutinene skal sikre at konsernledelsen får de opplysningene som er nødvendige for å kunne håndtere slike saker, eventuelt beslutte granskning.

I eierskapsmeldingen framgår det bl.a. at Regjeringen forventer at de selskapene hvor staten er eier, er i fremste rekke når det gjelder HMS-arbeid. Dette budskapet ble formidlet direkte av meg til styrelederne i et eget møte i forbindelse med lanseringen av eierskapsmeldingen. Videre oversendte vi sist sommer dokumentet «Regjeringens eierpolitikk» til selskapene. Der er disse forventningene tatt inn. Vi har pekt på forventningene i forbindelse med de ordinære oppfølgingsmøtene med selskapene. Jeg har forsikret meg om at ledelsen i Cermaq er vel kjent med det.

Øyvind Korsberg (FrP) [11:22:54]: Jeg takker statsråden for svaret.

Som kjent har jo et fiskerierutvalg fra LO vært i Chile og sett på forholdene. Det de har avdekket, viser at man langt på vei ikke har den samme standarden som man har i Norge når det gjelder helse, miljø og sikkerhet.

Nå er ikke jeg så opptatt av at Cermaq skal ha særbestemmelser i Chile. Det jeg er mer opptatt av, er at oppdrettsnæringen i Chile får et regelverk som er mer likt det norske regelverket, rett og slett for å hindre konkurransevridning – men det aller viktigste er å ivareta sikkerheten for dem som jobber innenfor oppdrettsnæringen i Chile. Nå vet jeg at statsråden skal på besøk til Chile. Vil statsråden ta dette opp med chilenske myndigheter?

Statsråd Dag Terje Andersen [11:23:53]: For det første er jeg opptatt av å snakke med de norske selskapene som er aktive i Chile, om dette spørsmålet. Jeg er glad for at den rapporten det vises til, viser at når det gjelder helse, miljø og sikkerhet, og for så vidt også lønns- og arbeidsforhold, er de norskeide bedriftene i Chile ledende. Det skal vi være glad for, ikke minst er det forventning til selskaper der staten er eier. Så kommer havbruk – i tillegg til energi og andre vesentlige samarbeidsspørsmål – til å være tema for de møter vi skal ha på politisk nivå i Chile, naturlig nok, fordi det er et område der Norge og Chile har stort fellesskap. Jeg kommer ikke til å dra til Chile og gi inntrykk av at jeg ikke tror at de har et regulert arbeids-

markert. Jeg nevnte i mitt hovedsvar ett eksempel på en helse-, miljø- og sikkerhetslovgivning som faktisk er blitt strammet inn og forbedret, og som jeg tror vi er enige om at det er en selvfølge at norske selskaper skal overholde – og helst skal de være bedre.

Øyvind Korsberg (FrP) [11:25:00]: Jeg takker statsråden for svaret.

Vi er nok helt enige om at sikkerheten går foran alt, og at det bør være en lik internasjonal standard når det gjelder sikkerheten. Men en av de tingene som bekymrer meg også når det gjelder den rapporten som LO la fram, er jo bruken av antibiotika i Chile, som er 842 ganger høyere enn bruken av antibiotika i Norge når det gjelder oppdrettslaks.

Noe enkelte aktører tar til orde for, og som jeg også er bekymret for, er rett og slett at dette kan være med og svekke omdømmet til oppdrettsnæringen internasjonalt. For hvis man husker tilbake, var det for noen år siden et stort problem i Norge, og næringen hadde et dårlig rykte. Vil statsråden foreslå for chilenske myndigheter at de endrer regelverket, slik at man får ned bruken av antibiotika i Chile og dermed unngår å ramme en hel næring internasjonalt?

Statsråd Dag Terje Andersen [11:26:05]: Jeg tror kanskje det er litt lite presist at jeg skal foreslå hva chilenske myndigheter skal vedta.

Når det gjelder helsesituasjonen, er det kjent at det i Chile har vært eksempler av ILA. Og når marin sektor er en del av temaene, vil selvfølgelig også denne delen av temaene bli drøftet i de møtene vi har der borte – det kan være ett av de positive elementene ved at norske eiere med norsk erfaring faktisk engasjerer seg i oppdrettssektoren i Chile. Det er jo en kjent sak at i Norge har oppdrettselskapene sammen med forskningsmiljøene klart å redusere antibiotikabruken med 97 pst. i løpet av ganske få år. Den erfaringsutvekslingen vil selvfølgelig være betydningsfull for den videre utviklingen i Chile, ikke minst i de selskapene der vi har norske eiere, med den kunnskapen de tar med seg.

Presidenten: Stortinget står nå overfor den problemstilling at samferdselsministeren, som skal besvare det neste spørsmålet, fra representanten Arne Sortevik, ikke er til stede.

Presidenten er noe usikker på om det er noen transport- eller trafikkproblemer mellom regjeringskvartalet og stortingsbygningen, eller om det er noen kommunikasjonsproblemer mellom Stortinget og Regjeringen.

Presidenten har fått klar forsikring om at det er gitt beskjed til statsrådenes forværelser om de endringer som skjer i Stortingets spørretime, slik at statsrådene skulle være klar over at de sannsynligvis skal være her noe tidligere. Presidenten kan ikke se at vi har noen annen mulighet enn å vente, for vi har fått beskjed om at statsråden er på vei til stortingsbygningen. I og med at den neste statsråden som skal svare på spørsmål, heller ikke er til stede, og ei heller representanten som skal stille spørsmålet til

neste statsråd, står vi overfor to muligheter: enten å heve møtet eller å vente til samferdselsministeren er på plass.

Presidenten vil foreslå at vi følger den siste metoden – og venter til statsråden er på plass.

– Ingen innvendinger er kommet mot presidentens forslag. – Det anses vedtatt.

Statsråd Dag Terje Andersen (fra salen): Det er vel da rimelig at Regjeringen er representert, i tilfelle det skulle falle ytterligere kommentarer om Regjeringens tilstedeværelse.

Presidenten: Presidenten setter pris på at Regjeringen er representert.

A n d e r s A n u n d s e n overtok her presidentplassen.

Etter noen minutters venting uttalte

presidenten: Presidenten vil ønske statsråden velkommen til stortingssalen og uttrykke forståelse for at hun kan ha vanskeligheter med å se at ting går raskere enn planlagt – siden presidenten er fra Vestfold.

Vi fortsetter da behandlingen av sak nr. 1 på dagens kart – den ordinære spørretimen hvor vi er kommet til spørsmål 7.

Spørsmål 7

Arne Sortevik (FrP) [11:34:30]: «Statsråden svarte i spørretimen 9. januar 2008 at fagetatens grunnlagsmateriale for ny NTP 2010-2019 ligger innenfor en beregningsteknisk ramme på 10 ganger budsjettfremlegget for 2007. Stamvegutredningen samt beregning for øvrige riksveier viser i et 30-årsperspektiv et behov for investeringer på nærmere 500 mrd. kr. 10-års andelen av 30-årsperspektivet gir et stort gap mellom faglig anbefaling fra fagetat når det gjelder veginvestering og den beregningstekniske ramme.

Hvordan mener statsråden gapet skal dekkes inn?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [11:35:20]: Eg beklagar sterkt at Stortinget måtte vente på meg. Eg var informert om at eg skulle møte kl. 11.45, og fekk ikkje beskjed om at det var endringar. Det er eg lei meg for.

I svaret eg gav representanten Sortevik i spørjetimen 9. januar, gjorde eg greie for status for stamnettutgreiingane, som for fyrste gong er offentleggjorde. Slike utgreiingar er viktige for retninga i den langsiktige planlegginga, og er samstundes del av grunnlaget for neste NTP. Eg vil streke under at utgreiingane syner eit langsiktig behov, men at det ikkje er gjort konkrete økonomiske prioriteringar innafor økonomiske rammer.

I Statens vegvesen si stamnettutgreiing er det peikt på eit behov på minst 230 milliardar kr. Bompengepotensialet er rekna til 80 milliardar kr, dvs. at om alle behov skal verte innfridde i 30-årsperioden, må dei statlege investeringane på stamvegane vere 5 milliardar kr kvart år.

Sortevik er oppteken av korleis gapet «mellom faglig

anbefaling fra fagetat når det gjelder veginvestering og den beregningstekniske ramme», skal dekkjast inn. Kva for «gap» me snakkar om, er det no for tidleg å seie noko om. Eg vil få overlevert planforslaget frå etatane og frå Avinor i morgon, 17. januar. Framlegget til prioriteringar frå etatane og analysar utførte i planprosessen vil saman med utsegner frå m.a. storbyar og fylkeskommunar danne grunnlaget for dei politiske prioriteringane som skal gjerast i Regjeringa – og seinare i Stortinget. Dette gjeld både nivået på og innrettinga av ressursinnsatsen i åra framover. Det er med andre ord ikkje mine, men fagetatane og Avinor sine prioriteringar som vert offentleggjorde i morgon.

Ramma for NTP 2010–2019 og disponeringa av denne vert fyrst fastsett i stortingsmeldinga. Det eg kan seie no, er at eg er oppteken av at transportsektoren vert tilført ressursar som gjer det mogleg å få ei trygg og effektiv avviking av trafikken med minst mogleg ulempe for miljøet. Forbetringar i infrastrukturen vil m.a. vere viktige for å redusere næringslivet sine konkurranseulempar med store transportavstandar til marknadene. Nivået på investeringar i transportsektoren må avvegast mot andre behov i sektoren og andre behov i resten av samfunnet. Det er nettopp dette me skal gjere i Nasjonal transportplan.

Samstundes er det viktig med realistiske rammer. Realistiske rammer må vere føreseielege for næringsliv og folk for deira tilpassing. Oppfølginga av NTP skjer gjennom dei årlege budsjetta. Gjennom Stortinget si handsaming vil dei endelege rammene for transportsektoren verte fastsette. Det er mange og viktige behov som skal avvegast mot kvarandre. Eg ser fram til eit konstruktivt ordskifte med Sortevik og andre om korleis me gjennom Nasjonal transportplan og seinare budsjettoppfølging skal leggje til rette for ein best mogleg transportsektor i åra som kjem.

Arne Sortevik (FrP) [11:38:30]: Takk for svaret.

Jeg føler at vi er kommet et lite skritt lenger enn for en uke siden, når vi nå får en presisering av at det faktisk foreligger faglige råd fra fagetat – og jeg holder meg i denne omgang til vei. Det foreligger et langsiktig perspektiv fra den ansvarlige fagmyndighet, som peker på at det å utbygge eller å utbedre til veinormalstandard vil koste ikke bare 230 milliarder kr for stamveinettet, men et tilsvarende beløp for riksveinettet – sett i et trettiårsperspektiv, altså henimot 500 milliarder kr. Alle som kan foreta en enkel deleoperasjon, skjønner at vi da snakker om 160–170 milliarder kr i et tiårsperspektiv. For en uke siden sa statsråden i sitt svar på spørsmål omkring dette at rammen som er lagt, er budsjettnivå for 2007 pluss/minus 20 pst. Det vil altså bli mellom 60 og 70 milliarder kr. Der er gapet.

Statsråd Liv Signe Navarsete [11:39:37]: Ja, det er heilt rett oppfatta. I stamnettutgreiingane, der ein har laga ei utgreiing på fritt grunnlag, utan dei reknetekniske rammene som ein set i Nasjonal transportplan, er det fastsett eit behov dersom ein skal ha ein fullgod standard på alle vegar fram til 2040, altså innanfor eit trettiårsperspektiv. Eg streka under dette òg i mitt svar i førre veke.

I motsetning til tidlegare statsrådar har eg gjort stamnettutgreiingane offentlege, nettopp for å kunne skape ein

debatt i samfunnet om kor me skal vere om 30 år, om kva som skal til for å kome dit, og om kva ambisjonsnivå ein skal ha. Nasjonal transportplan følgjer det som Regjeringa, både i denne omgangen og tidlegare, har lagt som ramme, nemleg at det er det siste året, det kjende budsjettet, som ligg til grunn for ei framskriving – pluss/minus 20 pst. Så skal me diskutere vidare kva som vert dei endelege rammene.

Arne Sortevik (FrP) [11:40:41]: Det er veldig bra at fagetatenes langsiktige perspektivutredninger er gjort offentlig tilgjengelige. Men det er også klart at de er faglig fundert – de er faglig fundert i hva som kreves for å få en fullgod utbygging til veinormalstandard i løpet av en trettiårsperiode. Det er et gap, og det spørsmål som nå melder seg i forkant av presentasjonen av det forslaget som kommer i morgen, er fortsatt hvordan gapet skal dekkes – om vi skal få full utbygging de siste 20 av de neste 30 årene, om vi skal få mindre utbygging enn det som er faglig nødvendig for å få en tilfredsstillende veinormalstandard, om vi skal få mer bompenger for å få dette til, om vi skal få flere restriksjoner, om det blir dyrere å bruke bil, eller om det blir redusert anledning til å bruke bil.

Statsråd Liv Signe Navarsete [11:41:40]: Eg meiner at dei problemstillingane som representanten Sortevik dreg opp, er nettopp den typen problemstillingar som me skal diskutere det komande året. Fyrst skal utkasta som no kjem frå etatane, på høyring i fylkeskommunar og storbyar. Me skal ha møte med dei, og eg går ut frå at me òg får ein debatt i det offentlege rom – eg håpar det. Dernest skal Regjeringa ha si handsaming, og Stortinget skal få eit dokument frå Regjeringa som skal debatterast i denne salen. Det er jo nettopp den typen spørsmål som Sortevik reiser, som no skal verte gjenstand for debatt. Eg ser fram til at me skal få ein god debatt, både i dei formelle fora og i det offentlege rom, om kva ambisjonsnivå ein skal ha for samferdsla i dette landet i det neste tiåret.

Spørsmål 8

Åge Austheim (FrP) [11:42:42]: Mitt spørsmål til statsråden er følgende:

«Eierkommunene i Fastlandsfinans har søkt Samferdselsdepartementet om å få forskuttere nødvendig utbedring av Freifjordtunnelen. I ni år har saltvann rent inn, stein, lysarmatur og nå nylig en vifte har falt ned. Samtidig har trafikkveksten vært høy, og mange trafikanter opplever utrygghet når de kjører gjennom tunnelen.

Når vil nødvendig utbedring av Freifjordtunnelen kunne starte, og vil statsråden ta grep for å forsere oppstart av utbedring?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [11:43:25]: Som eg svara i spørjetimen onsdag 21. november 2007 på spørsmål frå representanten Leif Helge Kongshaug, er det ei prioritert oppgåve å kome i gang med å rehabilitere Freifjordtunnelen. Den avgjerande grunnen til at arbeidet enno ikkje

har starta opp, er manglande avklaringar frå Arbeidstilsynet på eit arbeidsopplegg som sikrar eit tilfredsstillande arbeidsmiljø for dei som skal gjennomføre rehabiliteringsarbeidet. Statens vegvesen har lagt fram eit arbeidsopplegg som inneber at rehabiliteringa av Freifjordtunnelen kan gjennomførast parallelt med at trafikken vert avvikla. Arbeidstilsynet har i brev av 14. desember 2007 gjort vedtak om at dei ikkje vil tillate arbeid i Freifjordtunnelen kombinert med avvikling av trafikk. Statens vegvesen vil på prinsipielt grunnlag klage på vedtaket frå Arbeidstilsynet.

Rehabiliteringa av Freifjordtunnelen er føresetta finansiert med midlar frå det sentrale tunnelsikringsprogrammet. Det kan vere mogleg å starte opp prosjektet med forskotterte midlar i 2008 mot seinare refusjon frå staten, dersom det vert tillate å setje i gang arbeida. Statens vegvesen vil vurdere denne moglegheita så snart det ligg føre ei avklaring i høve til Arbeidstilsynet og eit nytt kostnadsoverslag for Freifjordtunnelen.

Åge Austheim (FrP) [11:44:46]: Jeg takker statsråden for svaret og stiller følgende oppfølgingsspørsmål: Da Hanekleivtunnelen fikk behov for utbedring, ble arbeidet igangsatt umiddelbart – og uten krav om bompengebetaling fra trafikantene. I Freifjordtunnelen må trafikantene betale bompenger, og ni år er gått uten at nødvendig utbedring er gjennomført.

Ser statsråden at dette kan oppleves som en urimelig forskjellsbehandling?

Statsråd Liv Signe Navarsete [11:45:26]: Det er viktig å streke under at årsaka til at det ikkje er starta opp rehabilitering av Freifjordtunnelen, ikkje handlar om økonomi i dag. Det handlar om at Arbeidstilsynet har gjort eit vedtak som nektar Statens vegvesen å utføre arbeid medan det går trafikk i tunnelen. I Vestfold kunne ein stengje tunnelen og ha enkle omkøyringsveggar – rett nok belastande for lokalsamfunnet – men det er likevel ei mykje meir krevjande oppgåve å finne slike løysingar i Freifjordtunnelen.

Det er òg eit prinsipielt spørsmål om det skal vere forbod mot trafikk i tunnelar medan ein har rehabilitering. Dei fleste tunnelar som har vore under rehabilitering, har vorte rehabiliterte medan trafikken har vorte avvikla i trygge former. At ein her har gjort eit slikt vedtak i Arbeidstilsynet, er det derfor nødvendig å avklare tydelegare. Det er derfor Statens vegvesen ankar, for det er òg ei prinsipiell sak, som gjeld heile landet.

Åge Austheim (FrP) [11:46:32]: Jeg avslutter med følgende tilleggsspørsmål til statsråden: Det foreligger en søknad fra Fastlandsfinans om å forlenge perioden for bompenginnkreving ved Freifjordtunnelen. Vil Samferdselsdepartementet svare ja eller nei på den søknaden som nå har foreligget i svært lang tid?

Statsråd Liv Signe Navarsete [11:47:00]: Til det kan eg verken svare ja eller nei her. Det er ei sak som går som vanleg – gjennom Vegdirektoratet til departementet. Når saka er ferdig handsama, skal me sjølvst sende henne vidare. Då skal òg svaret på det kome.

Berre ei tilleggssopplýsning i forhold til mitt førre svar: Det er òg klart at det vedtaket som er gjort i Arbeidstilsynet, ganske sterkt fordyrar både Ålesundstunnelane og Freifjordtunnelen. Det er slik viktig å sjå på – og det må eg kanskje gjere i samarbeid med statsråd Bjarne Håkon Hanssen – regelverket for Arbeidstilsynet og korleis dei handhevar dette. Dette har òg ei økonomisk side, som på sikt kan verte viktig i høve til avviklinga av rehabiliteringsarbeid i tunnelar.

Presidenten: Spørsmål 9 vil bli besvart til slutt i spørretimen.

Spørsmål 10

Vigdis Giltun (FrP) [11:48:25]: «I «Hovedstadsprosjektet» skal det utarbeides forslag til en fremtidsrettet oppgavefordeling, arealbehov og kapasitet på sykehusene i Oslo-området.

Helse Sør-Øst dekker nå over 50 pst. av landets pasientgrunnlag, men hva er da årsaken til at det kun er de planlagte sykehusene i Buskerud og Østfold som nå må tilpasses og/eller ytterligere reduseres i forhold til den omtalte overkapasiteten i Oslo-området?»

Statsråd Sylvia Brustad [11:48:54]: Representanten Giltun gir en dekkende beskrivelse av et sentralt element i hovedstadsprosessen: at det skal arbeides med framtidrettet oppgavefordeling, arealbehov og kapasitet ved sjukehusa i Oslo-området. Men rammen som saken settes inn i, er ikke riktig – at det er sjukehusa i Buskerud og Østfold som må tilpasses og/eller ytterligere reduseres i forhold til den omtalte overkapasiteten i Oslo-området.

En viktig grunn til at Regjeringa besluttet å slå sammen de to regionale helseforetakene, var at det nye Helse Sør-Øst skulle bruke den samlede ansvars- og styringsposisjonen til å koordinere ressursbruken i hovedstadsområdet bedre enn tilfellet har vært fram til i dag. Det var en forutsetning at en bedre ressursbruk skulle være et gode for alle parter, dvs. for pasientene i hovedstadsområdet, men sjølsagt også for pasientene i regionen – og jeg vil også si i landet for øvrig.

Helse- og omsorgsdepartementet har gitt oppfølgingsansvaret til Helse Sør-Øst, som er i gang med denne oppfølginga. Samtidig er det sjølsagt en forutsetning at dette arbeidet ikkje kan skje isolert fra planlegging av det øvrige helsetjenestetilbudet til regionens befolkning og i landet for øvrig. Helse Sør-Øst har med utgangspunkt i sitt sørge for-ansvar ansvar for at planlegginga for hele regionen skjer på en helhetlig måte – dvs. at tilbud og investeringar på ulike områder sjølsagt må vurderes i forhold til hverandre. Jeg er glad for at styret i Helse Sør-Øst nå arbeider ut fra dette perspektivet. Styret vedtok prosessen for investeringsprosjektene i Buskerud og Østfold rett før jul. I det enstemmige vedtaket fra styret er det sagt at det er nødvendig å vurdere kapasitet, opptaksområder og struktur/oppgavefordeling i regionen som helhet. Det sies vidare at hovedstadsprosessen er et sentralt element i denne

vurderinga. Denne prosess som nå skjer i hovedstaden og i regionen for øvrig, skal bl.a. sikre et fortsatt desentralisert tilbud av spesialisthelsetjenester og sikre planene for nye sjukehus i Buskerud og Østfold. Vedtaket markerer også at de øvrige prosjektene som planlegges, må ses som en del av denne helheten.

Dersom vi skal lykkes med utviklinga av spesialisthelsetjenesten framover, må vi legge stor vekt på helhetlig planlegging – og, jeg vil si, større vekt, i tida framover. Det er altså en klar forventning om og et styringskrav at planlegginga av investeringer i Helse Sør-Øst skal skje i et helhetlig perspektiv. Det er også helt nødvendig for å oppfylle helsepolitikkenes overordnede mål om likeverdig tilgang til helsetjenester for hele befolkninga.

Vigdis Giltun (FrP) [11:51:46]: Jeg vil takke statsråden så mye for et klargjørende svar. Jeg var selv til stede på styremøtet før jul og oppfattet det helt klart slik at det kun var de to sykehusene som er omtalt, som skulle med i det hovedstadsprosjektet som det arbeides med nå.

Men i forhold til Kalnes-sykehuset, som mange nå er bekymret for skal bli redusert, vil jeg informere om at siden modellvalget i 1999 har Kalnes allerede blitt krympet fire ganger – fra 1 066 senger til 674 senger. Det er omtrent det samme som sykehuset har i dag. Vi ser også en befolkningsøkning fra 265 000 til 290 000, så Kalnesprosjektet burde egentlig økes med ytterligere 100 senger. Når man også ser at Regjeringen faser ut private, kunne jeg tenke meg å høre statsrådets vurdering av om det ikke ville være fornuftig å bygge Kalnes slik det ligger i dag, uten ytterligere utsettelse.

Statsråd Sylvia Brustad [11:52:45]: Den prosessen som styret i Helse Sør-Øst nå har satt i gang etter oppdrag fra Regjeringen, vil i første rekke gå fram til oktober i dette året. Det vil være brede prosesser i den planlegginga og de vedtak som sikkert kommer til å bli gjort etter hvert. Det som det ikke bør herske noen tvil om, er at det kommer til å komme et nytt sjukehus i Østfold – og i Buskerud, for den saks skyld. Helse Sør-Øst holder nå på med en prosess, som representanten er godt kjent med, i forhold til en helhetlig planlegging. Det som er viktig for meg å understreke igjen, er at når Regjeringen valgte å slå sammen de to regionene til Helse Sør-Øst, var det for at vi skulle gi et bedre tilbud til befolkninga i dette området, men ikke minst til regionen for øvrig – jeg vil også si til landet for øvrig. Derfor er den helhetlige tilnærminga her viktig, og det er sjølsagt viktig at alt ses i en helhet også når planer om investeringer skal gjøres framover.

Vigdis Giltun (FrP) [11:53:52]: Jeg takker for oppfølgingssvaret. Det gjorde meg faktisk litt mer bekymret, for nå frykter jeg, som mange andre, at østfoldbefolkningens behov for helsetjenester kanskje kan ofres i forhold til den helhetlige vurderingen. Det er her snakk om 300 000 innbyggere. Når statsråden samtidig sier at det skal være desentralisert spesialisttilbud, burde det tilsa at man skulle øke kapasiteten i Østfold, ikke krympe den. Det foreliggende prosjektet har ikke mer kapasitet enn det som opp-

fyller dagens behov, og jeg synes jo det høres litt merkelig ut at man da skal benytte overkapasiteten i Oslo-området ved å se på Østfold-prosjektet. Det vi frykter da, er at en vil se på om det er mulig å redusere og ikke øke, som behovet egentlig tilsier.

Hva mener statsråden om det? Kan det bli behov for å øke antallet plasser i Østfold i stedet for å krympe det?

Statsråd Sylvia Brustad [11:54:53]: Jeg ber om forståelse for at jeg ikke kan svare detaljert på spørsmålet om størrelser og antallet plasser. Det er det nå i første rekke styret i Helse Sør-Øst som har ansvaret for å mene noe om. Jeg vil vel også anmode om å ha litt is i magen i forhold til at det nå er en prosess – og det skal være en bred prosess. Det som er det helt klare styringsbudskapet fra Regjeringens side, er at det kommer et nytt sjukehus i Østfold. Så må man få tid til å se på det i sammenheng med hovedstadsområdet og regionen for øvrig. Det som er avgjørende viktig, er at befolkninga i Østfold eller i Buskerud, eller hvor man snakker om, skal ha gode helsetjenester, og at det skal være likeverdige helsetjenester. Det er med det utgangspunktet Helse Sør-Øst sjølsagt skal se på kvaliteten, spesialistene, men også på de bygninger som heretter skal bygges.

Spørsmål 11

Laila Dāvøy (KrF) [11:55:59]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til helse- og omsorgsministeren:

«Flere og flere velger bort fostre med Downs syndrom. Når en familie står overfor et slikt valg, må det ofte gjøres raskt og uten særlig kunnskap om hva som venter dersom de velger å beholde barnet. Foreldre får ofte lite informasjon til tross for myndighetenes krav til at slik informasjon skal gis.

Hva vil statsråden gjøre for at foreldre i en slik situasjon skal få reell kunnskap?»

Statsråd Sylvia Brustad [11:56:28]: I likhet med representanten Laila Dāvøy er jeg opptatt av at kvinner – og familier – skal få god informasjon om hva det betyr å ha et barn med Downs syndrom eller andre funksjonshemninger i familien.

Abortloven gir som kjent kvinnen rett til informasjon og veiledning om den bistand samfunnet kan tilby henne, dersom et svangerskap fører til alvorlige vansker. Kvinnen har krav på råd, for sjøl å kunne ta det endelige valget i forhold til abortloven § 2. En kvinne som har begjært svangerskapsavbrudd, skal gis opplysninger om abortinngrepets art og om de medisinske virkningene av det. Slik informasjon skal gis av lege – eller dersom begjæring om svangerskapsavbrudd framsettes overfor en nemnd, skal den gis av nemnda. Dersom kvinnen ber om det, skal hun også få informasjon og veiledning om den bistand som samfunnet kan tilby. Det følger også av den abortloven vi har.

Ved tilbud om fosterdiagnostikk skal kvinnen eller paret få informasjon om at undersøkelsen er frivillig, hvilken risiko som er forbundet med gjennomføringen av under-

søkelsen, hva undersøkelsen kan avdekke, og hvilke konsekvenser dette kan få for barnet, for kvinnen, for paret og for familien. Den informasjonen skal gis før undersøkelsen gjennomføres – det er viktig. Dersom det er mistanke om genetisk sykdom, skal kvinnen og/eller paret også gis genetisk veiledning. Dette følger også av bioteknologiloven § 4-4. Dersom undersøkelsen viser at fosteret kan ha en sykdom eller et utviklingsavvik, skal kvinnen eller paret gis informasjon og genetisk veiledning om sykdommen eller funksjonshemminga. De skal også få informasjon om rettigheter og aktuelle hjelpetiltak. Jeg er veldig opptatt av, og det forstår jeg også at representanten Dāvøy er, at kvinnen skal få god og nøytral informasjon før, under og etter undersøkelsen. Det er også en av grunnene til at vi nå har satt i gang et eget masterprogram i Bergen, som representanten sikkert kjenner til – nettopp for å utdanne genetiske veiledere.

I tillegg inneholder Handlingsplan for forebygging av uønsket svangerskap og abort 2004–2008 en rekke tiltak for å styrke informasjons- og veiledningstilbudet til kvinner som vurderer abort: f.eks. informasjonsbrosjyrer om abort og abortloven, om ultralydtilbudet rundt 18. svangerskapsuke og om genetisk veiledning. Norsk Forbund for Utviklingshemmede har laget brosjyren «Det vanskelige valget» for kvinner som vurderer svangerskapsavbrudd på grunn av utviklingsavvik hos fosteret. I det året vi nå er inne i, skal denne handlingsplanen følges ytterligere opp med flere tiltak for å styrke informasjons- og veiledningstilbudet til kvinner som vurderer abort.

Stortinget har i en årrekke bevilget midler til stiftelsen Amatheia, tidligere Alternativ til abort i Norge, som representanten Dāvøy helt sikker kjenner meget godt til. Senest i år har de fått 16 mill. kr, og stiftelsen tilbyr gratis veiledning til kvinner og par som vurderer svangerskapsavbrudd.

Jeg er opptatt av at informasjon og veiledning om den bistand som samfunnet kan tilby, må være lett tilgjengelig og oversiktlig – informasjon som skal heve kompetansen hos personell i kommunene og i spesialisthelsetjenesten, informasjon som skal styrke samhandlinga med foreldrene og også styrke foreldrenes kunnskap. Informasjonen finnes pr. i dag både i papirutgave og på Internett, som nedlastbare datafiler og som opplæringsprogrammer. Jeg vil også vise til nettstedet www.familienettet.no, for familier med barn som har nedsatt funksjonsevne og/eller kronisk sykdom. Nettstedet gir en oversikt over rettigheter, tilbud og aktiviteter og brukerorganisasjoner en kan ta kontakt med. Her kan foreldre delta og utveksle erfaringer med andre, noe som er meget nyttig.

Et annet viktig tiltak jeg vil nevne, er Servicetelefonen i regi av Sosial- og helsedirektoratet, som er godt kjent ved fødeavdelinger, ved de fleste helsestasjoner – så vidt jeg vet – og hos leger. Servicetelefonen er et tilbud til personer med sjeldne sykdommer, til deres pårørende og til hjelpeapparatet.

Vi viderefører dessuten opplæringsprogrammet TaKT i 2008. Dette programmet skal tilrettelegge for at det kommunale tjenestetilbudet til barn med nedsatt funksjonsevne og deres familier blir bedre ivaretatt. Det er god oppslut-

ning om dette programmet, og det synes jeg er gledelig. Brukerorganisasjonene melder også tilbake at de syns dette er et godt tiltak.

Man kan ikke ta med alt, men jeg vil til slutt trekke fram Nasjonalt kompetansemiljø om utviklingshemning, altså NAKU, som er særlig innrettet mot kommunene. NAKU formidler kunnskap på ulike livsområder for utviklingshemmede, og vi har også fått gode tilbakemeldinger på det.

Det gjøres et godt arbeid for å sikre familier informasjon om hvordan det er å leve med funksjonshemmede barn. I tillegg gjennomfører vi nå nye tiltak i løpet av dette året i regi av handlingsplanen for forebygging av uønsket svangerskap og abort. I god tid før planen utløper i 2008, vil vi vurdere hvordan dette arbeidet skal videreføres, f.eks. ved å forbedre eksisterende tiltak eller iverksette nye, for vi skal ikke slutte med det når dette året er omme. Der er jeg åpen for gode innspill.

Laila Dāvøy (KrF) [12:02:30]: Jeg takker statsråden for svaret. Det er veldig positivt at handlingsplanen skal gjennomføres, at det kommer tiltak som kanskje ennå ikke er iverksatt.

Jeg har hatt kontakt med mange familier, og statsråden har òg nylig mottatt et brev fra en familie som nærmest bare ble henvist til Internett. Det er klart at det holder ikke. Man er ofte i en sjokkfase, og man trenger en helt annen type informasjon enn bare å bli henvist til selv å måtte lete på Internett. Vi vet at mangel på informasjon kan føre til at flere velger abort, spesielt når man ikke har eller får kunnskap om hva som venter. Vi ser at foreldre med barn som har Downs syndrom, er svært bekymret for den økningen i antall aborter som vi ser i dag. De har òg startet en aksjon som kalles «Gi stemme til annerledesbarna!». Det er Astrid Alvim som står bak dette. Hun har hatt et barn med Downs syndrom.

Er statsråden, i likhet med meg, bekymret for at noe av økningen i antall aborter på grunn av Downs syndrom faktisk skyldes at man pr. i dag får for lite informasjon?

Statsråd Sylvia Brustad [12:03:36]: Det er viktig for meg å si på vegne av Regjeringa at alle mennesker er like mye verdt, uansett om de har Downs syndrom eller på andre måter har nedsatt funksjonsevne eller funksjonshemninger, på samme måten som det er veldig viktig for Regjeringa å stå oppreist når det gjelder kvinnens rett til sjøl å bestemme og ta de vanskelige valgene som kvinner av og til må ta.

Dette må sjølsagt skje etter god informasjon og veiledning, slik jeg oppfatter at representanten er opptatt av, for når en etter en del undersøkelser får avdekket ting som en ikke er forberedt på – representanten omtaler det som en sjokkfase for noen – er det sjølsagt viktig at en får god orientering både om hvilke alternativer som gjelder, hvem som kan stille opp og hjelpe til, hvor en kan søke hjelp, osv., slik at en har mulighet til å ta reelle valg ut fra de reelle muligheter som faktisk ligger der.

Når det er sagt, vil jeg forsvare kvinners rett til å ta abort når de mener det er riktig. Jeg vil ikke være overdommer

over folks valg, fordi folk er i så ulike livssituasjoner. Men jeg vil igjen understreke: Mennesker med Downs syndrom er like verdifulle som alle andre.

Laila Dāvøy (KrF) [12:04:50]: Oppfølgingsspørsmålet mitt gikk på om statsråden var bekymret for at den mangel på informasjon som vi faktisk ser i dag, kan være medvirkende til at man får en økning i antall aborter.

Så vet vi at NFU, Norsk Forbund for Utviklingshemmede, i et brev til statsråden i oktober i fjor har tatt opp denne økningen i tallet på aborter som skyldes Downs syndrom. De har faktisk helt konkret bedt om at det foretas en gjennomgang og innstramming av praktiseringen av abortloven når det gjelder senaborter.

Jeg har lyst til å spørre statsråden om det er en mulighet for at statsråden rett og slett vil vurdere dette. Dette er en meget alvorlig henstilling fra familier som selvsagt har samme holdning som statsråden, at alle er likeverdige. De ønsker ikke at disse barna skal sorteres bort på grunn av Downs syndrom, som slett ikke er en sykdom.

Statsråd Sylvia Brustad [12:05:59]: Regjeringa har ingen planer om å endre sjølve abortloven. Det er helt klart. Men når det gjelder informasjon, hvordan vi skal videreføre handlingsplanen, forsterke tiltak osv., er vi veldig åpne for om ting kan gjøres annerledes og bedre. La meg bare ta tre eksempler på hva vi nå går i gang med som jeg ikke har nevnt.

Det ene er at vi nå setter i gang helt konkrete tiltak med hensyn til å heve kompetansen hos fastleger og sjukehuspersonale når det gjelder informasjon og veiledning, for der har vi sett at det ikke alltid har vært bra nok. Det utarbeides nå en ny håndbok, f.eks. Det andre gjelder sjølve informasjonen, der Sosial- og helsedirektoratet har fått i oppdrag, sammen med Legeforeningen, å lage ulike opplegg for kompetanseheving blant fastlegene. Det tredje jeg vil nevne, er at vi igangsetter forsøk med likemannsarbeid for foreldre som venter et funksjonshemmet barn, for jeg trur at det å komme i kontakt med andre som er i liknende situasjoner, kan være til hjelp når en har det så vanskelig.

Så er min spådom at disse problemstillingene ikke kommer til å bli mindre i tida framover, slik teknologien utvikler seg. Derfor er dette viktige debatter.

Spørsmål 12

Trond Helleland (H) [12:07:25]: «BankIDs integritet og spørsmålet om hvorvidt BankID bør godtas som nasjonalt identitetssystem, har vært debattert i Aftenposten etter en kronikk av ekspertene Hole og Gjøsteen, fra henholdsvis UiB og NTNU, den 17.11. Kronikken ble fulgt av et tilsvarende fra finansnæringsens Arne Hyttnes og Arne Skauge den 21.11 og Post- og teletilsynets direktør Willy Jensen den 26.11. Den 29.11 fastholder ekspertene sin kritikk.

Hvordan vurderer statsråden disse alvorlige innvendningene knyttet til verifisering og digital signering med BankID?»

Statsråd Heidi Grande Røys [12:08:02]: Eg er veldig glad for spørsmålet. I arbeidet for å få fleire elektroniske løysingar i privat sektor og ikkje minst i offentleg sektor er vi heilt avhengige av at vi kan stole på e-ID som i nokre tilfelle er nødvendig i samband med elektroniske tenester. Det må vere målet for leverandørane, og det må òg vere styresmaktene sitt mål.

BankID er ei felles løysing for elektronisk ID og elektronisk signatur for banknæringa i Noreg. Løysinga er bygd opp på ein slik måte at ho skal gje sikker elektronisk signatur, samtidig som utrulling og vedlikehald ikkje vert unødige dyrt og vanskeleg.

Post- og teletilsynet har gjort ei vurdering av BankID-løysinga med sentral oppbevaring av hemmelege nøklar. Post- og teletilsynet meiner at løysinga oppfyller krava som vert stilte til elektroniske signaturar i e-signaturlova med forskrifter. Post- og teletilsynet si vurdering gir BankID er eit slags kvalitetsstempel som gjeld i heile EØS-området. Det er opp til dei å gjere ei ny vurdering dersom dei finn at det er nødvendig. Eg er kjend med at dei i samband med den mediekritikken som representanten viser til, gjennomfører tilleggsundersøkingar for å dobbeltsjekke grunnlaget for dei vurderingane dei har gjort tidlegare.

Vi har òg vore i kontakt med Kredittilsynet, som seier at dei følger bankane tett opp for å forsikre seg om at det vert sett i verk tiltak for at mogleg svake sider ved påloggingmekanismane til bankane vert fjerna. Etter det vi veit, skal det ha vore gjort ei effektiv retting pr. 11. januar i år. Kredittilsynet har opna ei tilsynssak når det gjeld dette i desember i fjor, og dei ventar no i januar ei formell stadfesting frå bankane om at feilen er retta opp. Kredittilsynet held i tillegg fram at bankane er trygge å bruke som eit ledd i pålogginga til nettbanken.

Det er viktig å poengtere at innbyggjarane ikkje berre i Noreg, men i heile Norden, ligg i forkant når det gjeld å ta i bruk nettløysingar. Nettopp difor er det så viktig at vi framleis har fokus på å velje sikre løysingar.

Dei ulike faginstansane med tilsynsmyndigheit som rører ved BankID – Post- og teletilsynet, Kredittilsynet og Datatilsynet – følger opp kritikken på kvart sitt arbeidsområde, men dei har òg hatt koordinerande møte seg imellom. Det er ikkje minst viktig i forhold til leverandøren. Eg synest det er ei god oppfølging, og eg reknar med at dei feilane som eventuelt måtte ha vore, vert retta opp i tråd med det eg har sagt, men ein har sjølvsagt fokus vidare på tryggleik.

Trond Helleland (H) [12:10:45]: Ifølge Finansnæringsens Hovedorganisasjon er BankID sikkert, og etter det statsråden nå sier i sitt svar – som jeg for øvrig satte pris på – er det tydelig at det blir tatt grep for å sørge for at BankID er sikkert. Det er jeg veldig positiv til, for jeg mener at BankID er det verifiseringsmidlet, eller den elektroniske signaturen, som åpenbart er mest utbredt, som åpenbart flest har et forhold til, og som etter min mening staten burde bestrebe seg på å ta ordentlig grep om, slik at dette kan bli den elektroniske signaturen som staten nå trenger for å få forgang i moderniseringen av offentlige tjenester på nett.

Oppfølgingsspørsmålet til statsråden blir: Ønsker statsråden å bidra til at BankID kan utvikles videre i samarbeid med banknæringen til å bli det nasjonale systemet for elektronisk signatur?

Statsråd Heidi Grande Røys [12:11:48]: Det siste har vi jo ikkje teke stilling til. Vi har hatt på høyring kva det å bruke nettopp marknadsaktørane – som representanten Helleland var inne på no – faktisk vil innebere. Vi ser at desse e-ID-ane som er i marknaden, har hatt ei veldig oppblomstring og utrulling. Berre sidan 2005 har det skjedd ganske mykje på dette området.

Det som er viktig for oss når vi skal ta avgjerder, er sjølvsagt å sikre tryggleiken, sikre personspørsmål rundt det, og så er det sjølvsagt eit økonomispørsmål i det heile. Skal det f.eks. koste den enkelte etaten noko å ta i bruk e-ID, eller skal det vere ei rammefinansiering som gjer at det er gratis bruk for etatane? Den modellen som vi dessverre måtte avvike i 2006, hadde det i seg at etatane måtte betale pr. oppslag. Det blir jo det omvendte incentivet for etatane. Skattedirektoratet skulle då betale for både meg og representanten Helleland når vi leverer våre sjølvmeldingar elektronisk, og det blir eit håplaus motsett incentiv til å innføre elektroniske tenester. (Presidenten klubbar.) Så vi må finne ein elektronisk finansieringsmodell (presidenten klubbar), som vi vil kome tilbake til i budsjettssamanheng.

Presidenten: Presidenten vil minne om at når den røde lampen slukner, så er taletiden over.

Trond Helleland (H) [12:13:06]: Jeg oppfatter i hvert fall statsråden dit hen at hun ikke avviser å bruke BankID eller å bygge videre på BankID-plattformen for å få en fungerende offentlig elektronisk signatur som har stor utbredelse, som folk kjenner, som folk er fortrolig med, og som kan fungere.

Jeg har ingen problemer med å si at det hadde vært hyggelig om statsråden og departementet kunne utvikle sin egen løsning, men jeg har ikke noen tro på at det vil skje. Vi ser at man bl.a. i Finland prøvde seg med et offentlig e-ID-system. Det var dyrt å utvikle, det fikk liten utbredelse – det var vel egentlig en fiasko. Med bakgrunn i en del statlige dataprojekter har jeg liten tro på at statsråden vil få de ressursene som er nødvendige for å kunne utvikle dette systemet.

Så min oppfordring er: Bruk det fungerende systemet, gå i en positiv og konstruktiv dialog med banknæringen og finansnæringen og finn et system som fungerer!

Statsråd Heidi Grande Røys [12:14:11]: Eg trur vel at representanten Helleland ville vere like oppteken som meg av at om vi skulle velje å bruke marknaden, måtte vi la ein konkurranse avgjere kven som eventuelt ville få eit slikt anbod, ikkje gå til ei direkte ulovleg anskaffing. Men det er klart at det at marknaden er på banen med opptil fleire e-ID-ar, er jo interessant for oss i samband med den avgjerda vi skal ta. Om det offentlege skal lage ein e-ID som då nullar ut ein marknad, meiner eg er eit absolutt interessant standpunkt. Men då meiner eg det må vere

obligatorisk, for elles ville ein ikkje få den utrullinga og den spreinga av bruken som vi treng for at det skal vere vellykka. Dette er ting som Regjeringa ikkje har vedteke enno, vi skal kome tilbake til det. Viktigast av alt – noko eg oppfattar at både representanten Helleland og eg er opptekne av – er at uansett kva for ein e-ID vi skal ta i bruk, anten det er marknaden sin eller ein offentleg, må det vere sikkert å bruke. Innbyggjarane og bedriftene våre må stole på at det forholdet der dei bruker e-ID, vert mellom dei og vedkomande tenesteleverandør.

Spørsmål 13

Kari Lise Holmberg (H) [12:15:33]: «En viktig nøkkel for å lykkes i samfunnet ligger i gode språkferdigheter. God skolestart og vellykket skolegang er avhengig av at barna mestrer språket. Derfor la Høyre inn midler i statsbudsjettet for 2008 til å utvide den viktige språkkartleggingen til å omfatte alle landets 4-åringer. Regjeringen har varslet en kommunal plikt til å gi språkstimulering til førskolebarn, samt foreta en vurdering av spesialpedagogisk hjelp.

Når vil statsråden sørge for at Regjeringen går fra ord til handling og gjennomfører tiltakene?»

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:16:14]: Regjeringa er svært oppteken av at alle barn skal få like sjansar til å utvikle seg sjølve og evnene sine. Vi er samde i at språk er ein viktig nøkkel for å lykkast i samfunnet. Alle barn som har behov for språkstimulering, skal få eit tilbod om det, anten i barnehagen eller på annan måte. Regjeringa meiner at gode barnehagar er viktig for å tilby eit godt språkmiljø og språkstimulering til barn i førskulealder. Vi er derfor nøgde med at vi no nærmar oss full dekning. Vi er opptekne av at òg barn utan barnehageplass skal få nødvendig støtte. Kommunane må derfor ha eit system for å oppdage og leggje til rette for tilbod til barn utanfor barnehage. Vi veit at fleire kommunar allereie har etablert språkstimuleringsiltak for barn som ikkje går i barnehage, t.d. Oslo, Kristiansand og Fredrikstad. Vi treng å skaffe oss ei samla oversikt over slike tilbod.

Som representanten er informert om, har Regjeringa sett i gang ei utgreiing om kommunal plikt til å tilby språkstimulering. Utgreiinga har så langt avdekt behov for meir kunnskap. Vi treng oversikt over korleis kommunane i dag følgjer opp barn i førskulealder med forseinka språkutvikling eller barn med behov for språkstimulering på norsk. Vi er i gang med ei slik kartlegging. Når resultat av kartlegginga ligg føre, vil vi vurdere ei kommunal plikt til språkstimulering.

Kari Lise Holmberg (H) [12:17:38]: Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg registrerer at statsråden sier at alle barn skal ha like sjanser. Det er Høyre helt enig i. Men vi registrerer jo med beklagelse at Regjeringen så langt ikke gir alle barn i landet vårt like sjanser fordi den når det gjelder tidlig språkutvikling og hjelp, satser på visse områder i landet

– det har vært Groruddalen, og nå i budsjettet har det blitt Drammen. Og det er vel og bra. Det er store konsentrasjoner av innvandrerbarn der, så tiltak her er helt på sin plass. Men det er like viktig for barn i andre deler av landet å bli tatt vare på, bli språkstimulert, bli kartlagt og få den hjelp og støtte de trenger. Det er like viktig for alle barn, enten de bor i by eller bygd. Jeg synes fortsatt det er mye prat og unødvendig med en kommunal plikt. Kan ikke Regjeringen bare si at dette skal vi gjøre, og overlate det til kommunene?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:18:50]: Det aller viktigaste tiltaket for at barn på eit tidleg tidspunkt skal få eit møte med språk gjennom pedagogisk hjelp og støtte, er barnehagetilbodet. No har vi hatt ei massiv utbygging av barnehagar. For 3–5-åringar har vi no ein dekningsgrad i Noreg på 93 pst. Vi har sett ned prisen kraftig, noko som har vore ein viktig grunn til at vi har kome så langt. Det må vi fortsetje med. Då er det heilt feil retning å gå i – slik somme no foreslår – å auke prisen på ein barnehageplass, som vil medføre at mange barn ikkje vil få barnehageplass, fordi foreldra ikkje vil etterspørje det, med den svekkinga av moglegheita til språkstimulering som det vil bety.

I tillegg vert det bygt ut tilbod i mange byområde – Drammen og Groruddalen er nemnde av representanten, eg nemnde andre. Så vurderer vi om vi i tillegg skal innføre ei kommunal plikt, men det må eg få lov til å kome tilbake til når vi er ferdige med den kartlegginga vi driv på med.

Kari Lise Holmberg (H) [12:19:56]: Jeg registrerer at statsråden her hele tiden prater om barnehagetilbudet. Mener ikke statsråden det er like viktig å fange opp barn som ikke har barnehageplass, og gi også disse barna et like godt språktilbud der de oppholder seg til daglig, enten de nå er i barnehagen, hjemme eller under omsorg av andre?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:20:24]: Alle barn i Noreg fortener like moglegheiter òg til tidleg å utvikle eit språk, med dei fordelane det vil gi dei inn mot skulegang. Det eg påpeikar er at 93 pst. av alle barn i 3–5-årsalderen går i barnehage, med den enorme fordelene det inneber nettopp med tanke på å treffe dei med eit slikt tilbod. Dette er takka vere Regjeringa si systematiske satsing på å byggje ut barnehagar og å setje ned prisen, slik at mange kjem dit. I tillegg til det har mange av dei største byane i Noreg, der vi veit at det er særleg mange med minoritetsbakgrunn, eit språktilbod. Så fortener alle språkstimulering. Derfor vurderer vi i tillegg om vi her skal innføre ei kommunal plikt. Der er vi no i gang med ei kartlegging, som må liggje til grunn før vi tek den endelige avgjerda om det.

Spørsmål 14

Martin Engeset (H) [12:21:36]: «En årsak til at mennesker faller ut av arbeidslivet, er at de ikke har hatt godt læringsutbytte i skolen. I behandlingen av Dok. nr. 8:10

(2005-2006) om å styrke voksnes grunnleggende ferdigheter het det fra en enstemmig komité: «Komiteen ber departementet komme tilbake til Stortinget med en egen sak med forslag til tiltak om hvordan man kan sikre voksnes rett til grunnskoleopplæring.» Det er gått nesten to år siden behandlingen uten at noe er skjedd.

Hva vil statsråden gjøre for å følge opp Stortingets vedtak?»

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:22:16]: Vaksne fekk rett til grunnskuleopplæring i 2002. Denne retten er utforma på ein slik måte at den gjeld alle som treng slik opplæring. Opplæringslova seier òg at opplæringa skal tilpassast behova til den vaksne, både når det gjeld omfang, lengd og tidspunkt for undervisninga. Retten til grunnskuleopplæring omfattar òg retten til opplæring i grunnleggjande ferdigheiter som lesing og rekning.

Då retten til grunnskuleopplæring vart innført, auka ikkje deltakinga i slik opplæring like mykje som ein kanskje hadde trudd på førehand. Det kan kome av fleire ting, m.a. at vi har hatt ein stram arbeidsmarknad, slik at det har vore lettare å få jobb, eller at vaksne ikkje kjenner rettane sine, eller at ein del ikkje er motiverte for slik opplæring.

Eg vil understreke at det ikkje er tvil om at vaksne har rett til grunnskuleopplæring tilpassa behova deira. For å følgje opp komiteen sin merknad vil eg likevel gå gjennom praktiseringa av lovverket, sjå på korleis informasjonsarbeidet kan styrkjast slik at fleire vaksne vert klar over rettane, og vurdere om samarbeidet mellom ulike aktørar kan styrkjast slik at kvaliteten på tilboda kan verte betre. Eg vil kome tilbake til Stortinget med dette i samband med St.prp. nr. 1 for 2008-2009.

Eg meiner at det å ha tilstrekkelege grunnleggjande ferdigheiter er ein føresetnad for anna læring og kompetanseutvikling, og Regjeringa har sett i verk fleire tiltak – både for at fleire vaksne skal få opplæring, og for at kvaliteten på opplæringa skal verte betre.

Våren 2007 underteikna Regjeringa og KS ein samarbeidsavtale der målet er å leggje til rette for eit styrkt og meir systematisk samarbeid på lokalt nivå mellom NAV og styresmaktene for utdanning. Eit betre samarbeid skal bidra til å få fleire i arbeid eller utdanning.

Så vil eg òg nemne at Regjeringa i 2006 etablerte «Program for basiskompetanse i arbeidslivet», som er eit tiltak for å styrkje tilbodet om opplæring i grunnleggjande ferdigheiter for vaksne.

For mange vaksne vil tilrettelegginga av og kvaliteten på tilboda vere avgjerande for om dei kan eller ønskjer å delta. For å bidra til at opplæringa lettare kan verte tilpassa vaksne, er det utvikla eit nytt rammeverk som består av kompetansemål og rettleiingar for m.a. grunnleggjande lese- og skriveferdigheiter og rekneferdigheiter. Kompetansemåla i rammeverket tek utgangspunkt i kompetansemåla i læreplanane for Kunnskapslyftet, men er tilpassa livs- og arbeidssituasjonen til vaksne.

Eg vil til sist nemne at Regjeringa til våren vil fremje eit forslag om å utvide retten til vidaregåande opplæring for vaksne. Forslaget vil innebere at alle vaksne over 25 år vil få rett til vidaregåande opplæring

dersom dei ikkje har fullført slik opplæring tidlegare.

Martin Engeset (H) [12:24:58]: Jeg takker statsråden for svaret, som jeg mener i for stor grad bærer preg av at han synes å legge til grunn at bare man vedtar en lovmessig rettighet, så er jobben gjort. Hele denne problemstillingen viser vel at så enkelt er det ikke.

Svært mange av dem som står i fare for å bli ekskludert fra arbeidsmarkedet, mangler grunnleggende kunnskaper i lesing og skrivning. Det tilsvarende gjelder i minst like stor grad for mange av de flere hundre tusen som allerede står utenfor arbeidslivet, og som har en eneste stor drøm og et eneste håp, nemlig å få en ny sjanse og få lov til å komme tilbake i arbeidslivet. Derfor er dette faktisk den beste sosialpolitikken man kan bedrive, og det beste en kan gjøre for å motvirke fattigdom – noe jeg trodde var viktig for SV.

Hva vil statsråden konkret gjøre på kort sikt for å løfte disse menneskene ut av en håpløs situasjon og gi dem en ny sjanse?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:25:59]: Meininga med svaret var å presisere at eg ikkje trur at det er nok berre å vedta ein rett – sjølv om eg meiner det er viktig å seie at den retten er til stades – men tvert imot å seie litt om kva eg har tenkt å gå gjennom og vurdere for å sjå om vi følgjer opp den retten godt nok.

Berre for å gjenta det kort: Eg meiner at vi må sjå på korleis informasjonsarbeidet kan styrkjast, slik at fleire vert klar over sine rettar, for det kan nok vere teikn som tyder på at rettane ikkje er godt nok kjende. I tillegg må vi vurdere om samarbeidet mellom alle dei aktørane som er inne i biletet for å oppfylle rettane, er godt nok. Eg ønskjer då å leggje det fram for Stortinget i samband med neste St.prp. nr. 1.

Martin Engeset (H) [12:26:52]: I et brev som Høyres leder, Erna Solberg, sendte til statsrådets forgjenger, Øystein Djupedal, i juni 2007, og som hun fikk svar på først i slutten av september 2007, inviterte Høyres leder til et samarbeid på dette viktige saksområdet. Da svarte statsrådets forgjenger, Djupedal:

«Vi er nå i full gang med å følge opp de varslede tiltakene.»

Siden den gang har det vært ganske stille. Det skyldes kanskje at det har vært statsrådsskifte. Men jeg håper og ber innstendig om at statsråden merker seg Høyres sterke engasjement i denne saken og er innstilt på et godt samarbeid også med opposisjonen for å få til tiltak her som virker for grupper som er helt avhengige av grunnleggende kunnskaper for å kunne få en ny sjanse.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:27:49]: Det er eg innstilt på. Men eg meiner nok at merkelappen at det ikkje skjedde noko i perioden til forgjengaren min, er urimeleg. Tvert imot skjedde det viktige ting på dette området i den perioden. «Program for basiskompetanse i arbeidslivet» vart etablert. Dette er eit viktig program, som man-

ge bedrifter deltek i og har fått tildelt støtte til opplæring gjennom. Vi inngjekk ein avtale med KS om å leggje til rette for betre samarbeid, og no er som kjent eit forslag om vidaregåande opplæring i emning.

Men eg er likevel innstilt på å gå gjennom om praktiseringa av denne retten er god nok, og kome tilbake til Stortinget med mine konklusjonar om det.

Spørsmål 15

Jan Tore Sanner (H) [12:28:47]: «Med jevne mellomrom har venstresiden i norsk politikk forsøkt å fjerne eller utvanne karakterene i skolen, til skarpe protester fra elever og foreldre. Jeg legger til grunn at statsråden erkjenner at forslag som svekker karakterene, vil svekke læringstrykket i skolen ytterligere. Regjeringen har åpnet for å prøve ut ulike virkemidler for vurdering.

Vil statsråden, med sin nye erkennelse om situasjonen i norsk skole, åpne for forsøk med karakterer fra femte klasse der dette ønskes lokalt og av den enkelte skole?»

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:29:27]: For å styrkje læringa til elevane og deira utbytte av læringa må dei verte møtte med klare faglege forventningar. Eg veit at mange elevar ikkje får god nok informasjon om kvar dei står samanlikna med måla i læreplanane. Fagleg relevante tilbakemeldingar frå lærarane er ein viktig del av læringsprosessen. Elevar og føresette har krav på slik tilbakemelding. Dette skuleåret har vi derfor sett i verk ei nasjonal utprøving av kjenneteikn på måloppnåing. Desse kjenneteikna beskriv meistring i forhold til måla i læreplanane og vil vere viktige verktøy for lærarane i arbeidet med å gje elevane ei vurdering som dei kan lære av. Den utprøvinga som er sett i gang, inkluderer skriftleg vurdering på barnetrinnet, men utan bruk av karakterar. Alle elevar, òg elevane på barnetrinnet, skal vere sikra ei fagleg og motiverande vurdering i form av tydelege beskrivingar av kva dei meistrar, og kva dei må jobbe vidare med.

Føremålet med all vurdering må vere at elevane skal lære av tilbakemeldinga. Eit argument for karakterar er at karakterane gjev grunnlag for å samanlikne prestasjonar, f.eks. når det gjeld inntak til vidare utdanning eller yrke, men dette er ikkje eit aktuelt tema for elevar på barnetrinnet.

Ei tilbakemelding gjennom ein talarakter fortel kvar eleven er på ein skala frå ein til seks. Eit tal beskriv ikkje for eleven kva han eller ho meistar i forhold til krava i læreplanen. Eit tal gjev heller ikkje i seg sjølv informasjon om kva eleven må arbeide vidare med for å bli betre i faget. Å innføre karakterar på barnetrinnet vil vere å innføre eit tilbakemeldingssystem som både har liten informasjonsverdi og liten læringsverdi for den eleven det gjeld. Eg meiner difor at det ikkje er behov for forsøk med bruk av karakterar på barnetrinnet. Vi treng å arbeide for eit betre og grundigare system for evaluering, og dessutan betre tilbakemeldingar. Vi har sett i gang ei rekkje forsøk. Eg har stor tru på at meir systematiske, skriftlege tilbakemeldingar på barnetrinnet kan styrkje skulen, men eg er

ikkje innstilt på å opne for forsøk med bruk av karakterar på barnetrinnet.

Jan Tore Sanner (H) [12:31:39]: La meg først si at det gleder meg at Sosialistisk Venstreparti og venstresiden i Arbeiderpartiet nå, etter 25 års kamp mot karakterene, forvalter dagens karaktersystem og har lagt bort forsøk på å utvanne karakterene i ungdomsskole og vidaregående skole. La meg først si at det gleder meg.

Det er ikke slik at karakterenes relevans utelukkende knytter seg til informasjon til arbeidsgiver og høyere utdanningsinstitusjoner. Jeg kan ikke se at statsråden har noe faglig eller forskningsmessig belegg for å hevde at karakterene ikke også bidrar til å øke læringstrykket i skolen og er en viktig informasjonskilde for elevene. Jeg kan heller ikke se at det er noen stor forskjell om en elev får tilbakemelding om at 18 av 20 oppgaver er riktige, eller om han får en tallkarakter. Mitt spørsmål er: Hvorfor er ikke statsråden villig til å sette i gang forsøk, når han legger så stor vekt på at man trenger forskningsmessig belegg for vurderingsopplegget?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:32:51]: Vi har nok langt større ambisjonar for kor gode tilbakemeldingar vi skal klare å gje elevane på barnetrinnet, enn berre ein tal-karakter eller ein prosentandel riktig eller galt. Poenget med dei forsøka vi no jobbar med når det gjeld vurdering, er nettopp at vi skal klare å gje nyanserte, gode tilbakemeldingar som faktisk seier noko om kva ein er nøydd til å jobbe vidare med, kva ein meistrar godt, og gjerne òg korleis ein må jobbe vidare med det. Det vil krevje omfattande bruk av systematiske munnlege og skriftlege tilbakemeldingar og vurderingar. Eg trur det vil kunne gje oss ei kraftig betring om vi lukkast med det i dei vurderingane som vi gjev elevane på barnetrinnet, og det vil vere viktig for elevane både å vere klar over kva dei må lære, og å få ei klar føling med at dei meistrar det dei faktisk får til.

Jan Tore Sanner (H) [12:33:56]: La meg først si at det er ingen uenighet om viktigheten av en grundig tilbakemelding. Den enigheten har vært etablert gjennom mange år, uten at man nødvendigvis har kommet frem til et skikkelig system for en skriftlig og muntlig mer utfyllende tilbakemelding.

Jeg forstår fortsatt ikke denne aversjonen mot å åpne for forsøk. Jeg gleder meg over at sosialdemokratene i Sverige nå har åpnet for at man kan innføre karakterer på et lavere trinn i skolen. Det er nettopp ut fra erkjennelsen av at dette kan være ett av flere virkemidler for å øke læringstrykket i skolen og bedre tilbakemeldingen til både elevene, foreldrene og samfunnet rundt.

Jeg savner fortsatt en begrunnelse fra statsråden for hvorfor han ikke vil åpne for forsøk med en faglig vurdering av et slikt opplegg der hvor det er ønskelig fra skolens side.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:35:03]: Dersom det er så stor einigheit om det, er det forunderleg at ikkje Høgre, som sat i fire år, var ein pådrivar for nettopp å lage og

prøve ut eit meir nyansert og grundig system for tilbakemelding til elevar på barnetrinnet. Og det er forunderleg at representanten Sanner utelukkande tek opp talkarakterar og ikkje korleis det går med arbeidet med å gje gode og systematiske skriftlege og munnlege tilbakemeldingar som fortel kva ein får til, korleis ein kan få til ting betre, osv. – det er ikkje det representanten Sanner tek opp i sitt spørsmål og viser at han er oppteken av.

Det er særst godt grunngeve at vi no set i gang den typen forskning som vi gjer. Det er òg teke med ei rekke andre sider ved vurderingssystemet i dei prosjekta som det no vert jobba med i Utdanningsdirektoratet, og målet er nettopp betre læring for den enkelte og klare og gode tilbakemeldingar på det arbeidet ein gjer.

Spørsmål 16

Bent Høie (H) [12:36:17]: «OECDs visegeneralsekretær kom på NHOs årskonferanse med tre klare anbefalinger for å gjøre den norske skolen bedre. En av disse var større åpenhet om skolens resultater.

Vil Regjeringen følge opp denne anbefalingen?»

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:36:35]: Alle elevar på 5. og 8. årstrinn gjennomførte nasjonale prøver i lesing, rekning og lesing på engelsk i september i fjor. Skulane fekk tilgang til sine eigne resultat med ein gong.

Offentlegheitslova regulerer vilkåra for å offentliggjere resultatata frå nasjonale prøver. Det er teieplikt for opplysningar om resultatata til den enkelte eleven på dei nasjonale prøvene. Ein kan ikkje offentliggjere resultatata for ein skule eller ein kommune slik at ein kan identifisere resultatata til ein enkelt elev.

I desember i fjor vart resultatata frå dei nasjonale prøvane publiserte på Skoleporten saman med andre data om læringsresultat, ressursar, læringsmiljø og gjennomføring av opplæringa. Her kan skular og kommunar hente og samanstillle data for eigen skule og kommune eller fylkeskommune og òg gjere samanlikningar med andre. I tillegg er sjølvsgatt resultatata tilgjengelege for den enkelte elevs foreldre og føresette.

Resultat på skulenivå er berre tilgjengeleg på den lukka, passordverna delen av Skoleporten. Kvar kommune har fått passord, slik at dei og skulane i kommunen kan sjå eigne data. Grunnen til at Regjeringa ikkje publiserer resultatata på skulenivå, er at vi ikkje ønskjer å leggje til rette for rangering av skular, sjølv om det ikkje er mogleg å sikre seg mot at det skjer i media. Det er skulane og kommunane som først og fremst skal bruke resultatata frå prøvene på skulenivå som utgangspunkt for ein diskusjon om kvaliteten på opplæringa og kva som må gjerast for å betre resultatata til elevane. Resultata på kommunenivå er offentleg tilgjengelege på Skoleporten og har vore ein del av grunnlaget for den offentlege debatten vi har hatt om skulen den siste tida.

Bondevik-regjeringa publiserte resultatata frå nasjonale prøver på skulenivå. Dette var ei medverkande årsak til strid om prøvene og boikott frå mange elevar i vidaregå-

ande opplæring. Mange lærarar var òg skeptiske og oppfatta prøvene meir som ein kontrollmekanisme enn som ein reiskap for kvalitetsutvikling for den enkelte skulen.

No har det vore ro om dei nasjonale prøvene, og gjennomføringa har vore vellukka. Det har vore stor semje om at dei nasjonale prøvene er nyttige reiskapar for skular og kommunar, og at det er nødvendig med betre kjennskap til det utbyttet elevane har av opplæringa.

Andreas Schleicher, som leiar PISA-prosjektet i OECD, var i Oslo i desember i samband med framleggjinga av PISA-resultata. Han peikte på at forskjellane mellom norske skular er svært små samanlikna med andre OECD-land, og at publisering og rangering av resultatet ved skulane kan gje eit villeiande bilete av tapar- og vinnarskular.

Det som er den største utfordringa for Noreg, er dei svært store forskjellane vi har innanfor kvar skule. Det er ei utfordring både skular, kommunar og nasjonale styresmakter må ta alvorleg. Då må vi ikkje berre vere opptekne av skilnader mellom skulane.

Ekspertrapporten frå OECD frå 2005 om likeverd og rettferd i utdanningssystemet gav heller ikkje ei eintydig tilråding om publisering av data på skulenivå. Tvert om rådde OECD-ekspertane Noreg til å gå varsamt fram, og dei peikte m.a. på faren for at publisering av skuleresultat kunne føre til auka forskjellar mellom skulane.

Bent Høie (H) [12:39:51]: Det er ganske oppsiktsvekkende at den rød-grønne regjeringa har valgt å holde resultatene på skolenivå hemmelig for offentligheten og bare gjort dem tilgjengelig for skolen selv og kommunen som eier. Spørsmålet er: Hvem er kommunen som eier? Er ikke det faktisk foreldrene, velgerne, de som bor i kommunen, og bør ikke de kunne få se resultatene på skolenivå for sin skole, nettopp for å få en åpen diskusjon om skolepolitikk og skolens resultater lokalt? Selv om det sammenliknet med andre land relativt sett er liten forskjell mellom skoler i Norge, er det likevel slik at en lokalt føler eierskap til sin skole, og ved å kjenne resultatene fra sin skole vil en kunne få en diskusjon om skolens resultater.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:40:54]: Resultata er offentlege, men Regjeringa har ikkje sjølv publisert eller lagt til rette for publisering av dei på skulenivå. Det er det altså tre grunnar til.

Den første er at vi – i motsetnad til Høgre – er opptekne av at desse prøvene skal brukast til å forbetre, ikkje rangere, skular. Grunn nummer to, som eg har gått igjennom, er at det er sterke faglege argument for at vi i Noreg ikkje bør gjere det, og her støttar vi oss m.a. på dei som har gjennomført PISA-undersøkinga, og på OECD sine nyanserte vurderingar av dette i ulike samanhengar. Så er det altså slik at den viktigaste forskjellen på før og no er at førre gong nasjonale prøver vart gjennomførte, av Bondevik-regjeringa, var det boikottaksjonar, sterk fagleg kritikk og stor misnøye, med det resultatet at det vart ei dårleg gjennomføring. No har vi ei god gjennomføring, med brei oppslutnad, m.a. på grunn av Regjeringas politikk på det området.

Bent Høie (H) [12:42:00]: Når det var strid om de nasjonale prøvene første gang de ble gjennomført, var det nettopp fordi det da var en ny ordning. En valgte å gjennomføre prøvene for å komme i gang, og det skapte diskusjon, og det er nettopp diskusjonen som er positiv når det gjelder å fokusere på skolens resultater. Ved å la tilgangen på informasjon om resultat på skolenivå være så begrenset som det Regjeringen nå legger opp til, og å holde denne tilbake fra lokalsamfunnene, unngår en jo diskusjon. Det er veldig rart at kunnskapsministeren, som burde være opptatt av at kunnskap fører til diskusjon, er så innstilt på å holde kunnskap om skolen tilbake.

Er det ikke sånn at det å få en diskusjon mellom skoleeier, innbyggerne i kommunen, foreldrene og elevene om den enkelte skole, vil være med på å drive skolen framover og peke på de områdene der skolen har et forbedringspotensial?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:43:05]: Resultata er offentlege. Og ein må jo lure på om representanten Høie meiner at det har vore lite diskusjon om skulen den siste tida, basert på dei nasjonale prøvene. Mitt inntrykk er det stikk motsette: Eg trur vi skal leite lenge etter å finne ein kommune i Noreg som ikkje har diskutert korleis det står til med skulen – noko som er veldig positivt – og den vellukka gjennomføringa av nasjonale prøver er ein medverkande grunn til det. Ein sentral grunn er at no unngjekk vi at elevane boikotta, og at lærarar vart misnøgde. Vi må altså ha oppslutnad blant dei som skal gjennomføre prøvene, og dei som skal ta dei, for at resultat og oppmøte skal verte slik at vi kan bruke prøvene og nettopp få til den debatten. No kan dei brukast til forbetring, og vi får debatt. Vi har altså vellukka nasjonale prøver med den raud-grøne regjeringa, i motsetnad til med den førre regjeringa.

Spørsmål 17

Olemic Thommessen (H) [12:44:20]: «Det er en hovedutfordring at det mangler kvalifisert personale i norske barnehager. Mangelen på førskolelærere er stor, særlig i Oslo og Akershus. I 2006 ble det innvilget 1 523 dispensasjoner på landsbasis. I grunnskolen jobbet det i 2005 ca. 7 200 førskolelærere.

Hva vil statsråden gjøre for å få førskolelærere som jobber i skolen, tilbake til barnehagen for å sikre at barnehagene innehar den kvalitet de er pålagt å ha?»

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:44:57]: I dag jobbar om lag 20 000 førskulelærarar i norske barnehagar, men vi treng fleire. Om lag 3 000 stillingar som pedagogiske leiarar og styrarar i barnehagen er dekte av personar utan førskulelærarutdanning. Det problemet er svært ujamnt fordelt over landet. Det er ei svært stor utfordring i Oslo og Akershus, men i store delar av landet elles er delen som arbeider på dispensasjon, heldigvis betydeleg mindre.

Regjeringa har utarbeidd ein strategi for å rekruttere fleire førskulelærarar til barnehagen for perioden 2007–2011. Å få førskulelærarar som arbeider i andre sek-

torar, tilbake til barnehagen, er eitt av hovudmåla i strategien. Fokuset fram til no har vore å auke studiekapasiteten på førskulelærerutdanninga og på rettleiing og oppfølging av nyutdanna førskulelærarar.

Vi har sett ned ei arbeidsgruppe med sentrale aktørar i sektoren som skal kome med innspel til tiltak for å auke rekrutteringa av førskulelærarar til barnehagen. Ei av hovudutfordringane dei skal sjå på, er korleis vi skal få førskulelærarar som arbeider i andre sektorar, tilbake til barnehagen. Om lag 40 pst. av alle førskulelærarar arbeider faktisk i andre yrke.

Opplæringslova opnar for at førskulelærarar kan arbeide frå 1.–4. trinn i grunnskulen. Dei siste åra har det vore ein nedgang i delen førskulelærarar som arbeider i skulen. I 2000 arbeidde 26 pst. av dei yrkesaktive førskulelærarane i grunnskulen, mens i 2005 var delen redusert til 19 pst. Førskulelærarane utgjer i dag om lag ein fjerdedel av utførte årsverk i dei fire første trinna i grunnskulen. Dei fleste av desse har vidareutdanning retta inn mot undervisning på barnetrinnet og utgjer eit viktig supplement til kompetansen i grunnskulen.

Eg trur at det viktigaste tiltaket for å få fleire førskulelærarar tilbake til barnehagen først og fremst er at barnehageyrket vert framstilt positivt. I tillegg er det viktig at barnehagen tilbyr eit godt og inspirerande arbeidsmiljø og gode arbeids- og lønsvilkår, men dette er ei sak mellom partane i arbeidslivet.

Regjeringa si sterke fokusering på barnehage dei siste åra har medverka til at fleire ønskjer å bli førskulelærarar. Dei siste åra har det vore sterk auke i søkinga til førskulelærerutdanninga, og fleire av dei nyutdanna startar med å arbeide i barnehage.

Kvalifisert personale i barnehagen er ein viktig faktor for å sikre god kvalitet i norske barnehagar. Eg har stor tru på at satsinga vår på rekruttering av førskulelærarar til barnehagen vil bere frukter, og at vi om nokre år vil ha god dekning av førskulelærarar i norske barnehagar.

Olemic Thommessen (H) [12:47:28]: Rekruttering eller det å ha et kompetent personale er en veldig viktig del av kvaliteten i barnehagene. Nå har hovedfokuset i barnehagepolitikken vært å bygge ut kapasitet. Neste rekke av utfordringer bør handle om hvordan vi styrker kompetansen, og hvordan vi styrker kvaliteten når det gjelder innholdet.

Statsråden nevnte i sted at ca. 3 000 av barnehagepersonalet i dag ikke er utdannet. Hadde det vært en idé å se på om man skulle styrke etterutdanningsmulighetene eller ha tilpassede utdanningsmuligheter for dem som er i en yrkessituasjon i denne gruppen? Det er tross alt en gruppe som er i arbeid i barnehagene, og som burde kunne fortsette å være der.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:48:30]: Eg vil nok seie at for SV og Regjeringa har det vore viktig å fokusere veldig sterkt på kvalitet samtidig som vi byggjer fleire plassar og set ned prisen. Det er klart at det har vore krevjande med den veldig utbyggingstakten vi har hatt, men då bør vi leggje merke til at den delen av dei tilsette som

er førskulelærarar og som jobbar i barnehagane, faktisk har vore stabil trass i ein veldig vekst i talet på tilsette dei siste åra. Ved ei utflating av utbyggingstakten har vi eit godt håp om at den delen stig – ikkje minst fordi søkinga er sterk, fråfallet i utdanninga har gått ned og fleire som gjer ferdig utdanninga, går ut i arbeid. Eit viktig tiltak her er det som representanten Thommessen nemner, og det er mange i dag som fokuserer på det rundt omkring i landet: Korleis skal ein få assistentar og andre som er i barnehagen – i ulike parallellløp mens dei jobbar eller har permisjon – til å ta pedagogisk utdanning for så å halde fram? Det vil vere ei viktig rekrutteringskjelde i åra framover.

Olemic Thommessen (H) [12:49:33]: Nå er det slik at det i alle fall var 7 200 førskolelærere i barneskolen – og fortsatt er det et betydelig antall. Ser statsråden en sammenheng mellom den strategien som jeg regner med at departementet har for at lærere i den norske skolen skal være lærerutdannet, og det at en del av disse førskolelærerne som er i barneskolen, med fordel kanskje kunne gått tilbake til barnehagene, hvor deres spesialkompetanse ville få full uttelling? Er det noen sammenheng med hensyn til hvordan statsråden håndterer disse spørsmålene?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:50:24]: Dei førskulelærarane som jobbar i grunnskulen, gjer ein viktig og strålende jobb, og vi er heilt avhengige av dei for å ha så mange kompetente lærarar som vi har. I all hovudsak dreiar det seg om personar som har vidareutdanning retta inn mot undervisning på barnetrinnet. Dei utgjer dermed eit viktig supplement til den kompetansen vi har dei første åra.

Så er det slik at denne delen har gått ein god del ned, som tidlegare nemnt, mens vi har halde oppe delen førskulelærarar blant tilsette i barnehagen. Det er nødvendig for oss å sjå på korleis fleire av førskulelærarane går til barnehagen og jobbar der, men det er viktig å merke seg at svært mange med førskulelærerutdanning verken jobbar i barnehagen eller i skulen. Det er også ei betydeleg utfordring å ta tak i.

Spørsmål 18

Finn Martin Vallersnes (H) [12:51:34]: «Globaliseringen medfører en økende internasjonalisering av så vel næringsliv som arbeidsmarked. Det gjør at både norske arbeidstakere og norsk kompetanse får tiltakende interaksjon med andre land og språkområder. Norsk skole må ta denne utfordringen og helst lykkes så godt at nivået på norsk utdannelse blir en utfordring for dem vi samarbeider med.

Er statsråden enig i at listen ligger så høyt, og hva gjør Regjeringen for at internasjonaliseringens krav preger målsettingen i norsk skole?»

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:52:10]: Det er eit mål for Regjeringa at norsk utdanning skal vere god, og det er òg eit mål for nasjonen å hevde seg i internasjonal samarbeid.

Internasjonaliseringa i skulen dreier seg i stor grad om å gje unge menneske den kompetansen dei treng for å lukkast i samfunnet i dag og i morgon. Internasjonalisering vil kunne føre til at elevane og lærarane utviklar solidaritet med elevar og lærarar i område med svakare føresetnader for å lukkast i den globale konkurransen.

Målet om internasjonalisering, som inkluderer internasjonal forståing hos norske elevar og lærlingar, er heimla i opplæringslova og den generelle delen av læreplanen. I fleire stortingsmeldingar og i læreplanane for norsk grunnopplæring finn vi omtale av kor viktig det er med internasjonalisering.

Vi ser på internasjonalisering av norsk utdanning som ein integrert del av norsk utdanningspolitikk. Den skal stimulere til den faglege utviklinga til elevane og lærlingane.

Kompetanse i språk og kunnskap om framande kulturar er viktig for at samfunnet og spesielt næringslivet, som melder at å kunne berre engelsk ikkje er nok, skal kunne fungere i ein open verdsøkonomi. For at nyutdanna skal vere kvalifiserte for eit stadig meir internasjonalt samfunns- og næringsliv, trengst det endå meir kompetanse enn det ein får i dag.

Vi er opptekne av god språkopplæring og av at fleire og fleire elevar skal velje å fordjupe seg i framandspråk i den vidaregåande opplæringa. Fordi vi er opptekne av internasjonalisering og god språkopplæring, har vi no slått saman programområda for språkfag, samfunnsfag og økonomi i den vidaregåande skulen for å få fleire til å velje språk. Andre tiltak vil verte drøfta i den komande språkmeldinga. Heldigvis vel fleire og fleire framandspråk i ungdomsskulen.

Noreg tek del i EU sitt program for livslang læring, LLP. Det er eit program som vender seg m.a. til barn og unge i grunnopplæringa, inkludert barnehagane. Lærarar og elevar som har teke del i dette programmet, eller i dei tidlegare utdanningsprogramma på ein eller annan måte, t.d. gjennom utveksling, melder om auka motivasjon for læring og kunnskap om andre kulturar og folk.

Til slutt vil eg igjen nemne at ei eiga stortingsmelding om språk snart vil verte lagd fram, og at det på eit seinare tidspunkt vil verte presentert ei melding som omhandlar internasjonalisering i utdanninga.

Vi meiner at internasjonalisering og globale dimensjonar i opplæringa medverkar til at lista ligg høgt, og at dette vil kunne føre til auka respekt, openheit, toleranse og demokratisk sinnelag hos elevane, saman med ei styrking av den interkulturelle dialogen.

Finn Martin Vallersnes (H) [12:54:43]: Jeg takker statsråden for svaret. Det var interessant å høre om de kommende meldingene, som vi ser frem til.

Kvaliteten på utdanningen bestemmes rimeligvis av mange faktorer. En vesentlig komponent er selve innholdet i det enkelte fag, og det nivået man ønsker å føre eleven eller studenten frem til.

Spørsmålet blir jo da: På hvilken måte mener statsråden at dette nivået i det enkelte fag bør påvirkes av utdanningsstandarden i andre land, og hva gjør man for å få til den koblingen?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:55:19]: Vi brukar jo betydelege ressursar på å følgje med på utviklingstrekk i det enkelte fag i andre land, for nettopp å vurdere kva vi kan lære av korleis skulen fungerer i andre land. I tillegg tek vi del i ei rekkje internasjonale undersøkingar – som eg reknar med at representanten òg er kjend med etter debatten den siste tida – som i seg sjølv fungerer som samanlikningsgrunnlag og dermed inspirerer til å lære av korleis ein gjer det i andre land.

Så vil eg i tillegg vise til at nokre fag i seg sjølv har eit internasjonalt element. Særleg vil den styrkinga av språkfaga som vi treng framover, vere veldig viktig for internasjonaliseringa både i skulen og ikkje minst i næringslivet og elles i samfunnet.

Finn Martin Vallersnes (H) [12:56:16]: Jeg takker igjen for svaret. Kanskje jeg burde ha stilt siste spørsmålet på engelsk eller fransk, men jeg går ut fra at det ligger utenfor forretningsordenen. Jeg vil imidlertid gjerne komme litt tilbake til språkopplæringen.

Det er ingen tvil om at en annen vesentlig faktor er hvordan allmennutdanningen gir oss et fundament for å lære språk som grunnlag for å kommunisere med omverdenen, om det nå gjelder dem vi skal samarbeide med, eller dem vi konkurrerer med. De språkferdighetene bør selvfølgelig være funksjonelle, slik at de kan anvendes og videreutvikles for praktisk bruk.

Nå merket jeg meg spesielt at vi kan se frem til en kommende språkmelding, men det kunne være interessant å bore litt dypere i dette og spørre: Hva er statsrådets ambisjoner for språkferdighetene i ulike språk hos dem som har gått i norsk skole?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:57:08]: Språkmeldingene vil nok gje høve til å bore litt djupare i det spørsmålet enn det neste minuttet tillèt, men eg vil kort seie: Vi veit at vi har ei betydeleg framandspråkutfordring i Noreg. Næringslivet melder om at mange saknar god nok engelsk-kompetanse, men òg kompetanse i andre språk. Særleg er tysk eit språk ein har stort behov for i norsk næringsliv, der det ikkje er mange nok med god nok kompetanse. Derfor er eg oppteken av andre framandspråk på barnetrinnet, og eg er veldig glad for den auken ein ser på ungdomstrinnet. Det er svært bekymringsfullt det vi no ser i vidaregåande opplæring, der vi nesten har ei halvering av talet på dei som vel språk. Derfor er eg oppteken av tiltak der som kan betre situasjonen.

Så må vi òg vere opptekne av det same innafor høga-re utdanning, ikkje minst at vi klarer å få fram dyktige lærarar innafor dei sentrale språkfaga i ungdomsskule og vidaregåande opplæring i åra framover.

Spørsmål 19

Øyvind Halleraker (H) [12:58:31]: Jeg har et spørsmål til kunnskapsministeren:

«Utvidet skoledag og snarlig pensjonering av mange lærere gir store utfordringer når det gjelder lærerrekutte-

ringen. Dette er et område som opptar mange, men Regjeringen forholder seg helt passiv. Høyre har fremmet forslag om rekrutteringsplaner for lærere både i grunnskolen og i videregående skole.

Hvorfor kan ikke regjeringspartiene og statsråden støtte dette?»

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:59:01]: Det er brei semje om at læraren er den viktigaste enkeltfaktoren for god læring hos elevane. Rekruttering av mange nok og gode nok lærarar til grunnskule og vidaregåande opplæring er noko av det eg er mest oppteken av i det vidare arbeidet for ei god grunnopplæring. Det einaste som er like viktig, er arbeidet med å utvikle og ta godt vare på dei 90 000 lærarane vi har i skulen.

Eg er glad for at representanten Halleraker er oppteken av lærarrekuttering, men eg vil på det sterkaste tilbakevise påstanden om at eg og Regjeringa er passive i denne saka. Det er derimot viktig for meg at dei tiltaka vi set i verk, skal vere kunnskapsbaserte og grundig gjennomtenkte, og at det er fleire ulike faktorar som påverkar rekrutteringa til læraryrket.

Statistisk sentralbyrå har modellar for framskrivning av utviklinga innan fleire yrke, m.a. læraryrket. I 2005 gjennomførte dei på oppdrag frå departementet den såkalla LÆRARMOD, der dei vurderte behovet for lærarar på bakgrunn av visse variablar på tilbods- og etterspurnadsida. Funna deira gav ikkje grunn til sterk uro for talet på lærarar i skulen. Men fordi vi veit at situasjonen er i endring, har vi no bestilt ein ny versjon av LÆRARMOD, basert på eit oppdatert kunnskapsgrunnlag. Resultata er venta om ikkje lang tid. På bakgrunn av det vi då får vite, vil eg vurdere om det er nødvendig å setje i verk særskilde tiltak.

For at unge menneske skal ønskje å verte lærarar, må skulen vere attraktiv som arbeidsplass, og lærarutdanningane må vere gode utdanningar. Som Stortinget veit, går vi no gjennom allmennlærerutdanninga med sikte på endringar i struktur og innhald, slik at heilskap og kvalitet skal prege tilbodet. Vi vil leggje rammene for ei ny lærarutdanning fram for Stortinget til hausten.

Vidare utvikling av kvalitet i skulen er ei sentral utfordring, både på nasjonalt og på lokalt nivå. I staden for å drive med svartmåling av situasjonen og klandre lærarane skal vi leggje til rette for betre kompetanseutvikling og gode rammer omkring opplæringa.

Eg er glad for at skulen vert mykje omtalt for tida. Vi får ikkje stor tilstrøyming til læraryrket dersom skulen i alle samanhengar blir framstilt som elendig, eller ein snakkar om ei krise, som eg har lagt merke til at enkelte gjer. Det er det ikkje. Og vi skal byggje vidare på dei kvalitetane som vi har i skulen.

Eg ser ikkje bort frå at rekrutteringsplanar kan vere eit godt tiltak. Eg meiner òg at heilskapleg og målretta satsing på ein god skule og gode lærarutdanningar er ein langsiktig måte å rekruttere lærarar på.

Eg vil setje meg nøye inn i kva tiltak som er nødvendige, både dei langsiktige, målretta og systematiske og dei

meir kortsiktige, retta mot situasjonen i næraste framtid, når vi får eit oppdatert kunnskapsgrunnlag frå Statistisk sentralbyrå.

Øyvind Halleraker (H) [13:01:55]: Jeg takker for svaret.

Jeg registrerer at statsråden er enig med Høyre i at vi ønsker kvalitet inn i skolen, og at vi er bekymret for lærersituasjonen. Men jeg må nok sende i retur påstanden – som jeg forstod var til oss – om at det er vi som bringer opp spørsmålet om krise. Det gjorde jo selv statsrådens egen sjef i sin nyttårstale til det norske folk.

Jeg har også lyst til å peke på at mens statsråden foretar alle disse vurderingene, skjer det ting. Vi har 17 pst. lavere opptak i søkningen til studiet i år, og det faller fra 27 pst. Jeg har lyst til å utfordre statsråden på om ikke en nasjonal rekrutteringsplan for lærere nettopp kunne inneholde strategier som kunne gjøre læreryrket mer attraktivt, slik at man dermed fikk større søkning til yrket.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [13:03:02]: Eg har lese statsministerens nyttårstale særskild grundig. Der står det ingenting om krise. Talen seier tvert imot at det er mykje bra i norsk skule, men at vi har store utfordringar og må ha forbetringar. Eg har òg lese i Dagbladet at leiaren i utdanningskomiteen, frå Høgre, skriv at det er krise. Eg trur altså ikkje at framstillingar av typen «krise» og «leikeskule» eller det å spreie mytar om skulen og dermed skulde på dei som jobbar der i dag, er vegen å gå, tvert imot. Vi må som ansvarlege leiarar byggje opp eit ønske om eit engasjement blant unge menneske for å verte lærarar, og vi må byggje opp og motivere dei som jobbar i skulen, dei lærarane som faktisk skal ta tak i dei utfordringane vi no har framover.

Så gjentek eg berre at eg synest det er interessante forslag som har kome om ein rekrutteringsplan, og at eg kjem til å sjå nærare på både kortsiktige og langsiktige tiltak, spesielt etter at det oppdaterte kunnskapsgrunnlaget frå Statistisk sentralbyrå vert presentert.

Solveig Horne hadde her overtatt presidentplassen.

Øyvind Halleraker (H) [13:04:04]: Jeg takker igjen for svaret. Hvis jeg er positiv i min tolkning, registrerer jeg en bevegelse i retning av at forslaget om rekrutteringsplaner er i ferd med å sige inn.

Jeg må nok si at slik holdningen har vært tidligere, er det et paradoks at Regjeringens medlemmer har vært bekymret for lærermangelen når de har uttalt seg til mediene, mens vi i Stortinget altså ikke har møtt forståelse for forslaget. På den annen side har man fått en rekrutteringsplan for førskolelærere.

Jeg har lyst til å utfordre statsråden helt konkret på om vi kan forvente at det i den meldingen som blir lagt frem for Stortinget, også blir lagt inn en egen rekrutteringsplan for lærere.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [13:05:01]: Representanten kan vente at det framleis vil vere eit engasjement for å rekruttere nok dyktige og motiverte lærarar til skulen i tida framover.

Eg kjem til å setje meg inn i og bruke tid på korleis situasjonen er når vi har eit oppdatert kunnskapsgrunnlag. Basert på det vil vi vurdere gode tiltak for å rekruttere lærarar i åra framover.

Spørsmål 20

Elisabeth Aspaker (H) [13:05:42]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til kunnskapsministeren:

«Det er hevet over tvil at lærernes kompetanse er avgjørende for å sikre høy kvalitet på undervisningen. Dette er også bakgrunnen for at det følger med betydelige kompetansehevingsmidler ved innføring av Kunnskapsløftet, slik at lærerne kan gis tilbud om relevant kompetanseheving.

Hvordan vil statsråden sikre seg at landets lærere faktisk får slik etterutdanning og at kompetansehevingsmidler ikke disponeres på tvers av de nye kompetansebehov som følger direkte av Kunnskapsløftet?»

Statsråd Bård Vegar Solhjell [13:06:20]: Tildelinga av kompetanseutviklingsmidlane til kommunar og fylkeskommunar i samband med Kunnskapslyftet skjer innanfor rammene av «Kompetanse for utvikling. Strategi for kompetanseutvikling i grunnopplæringa 2005–2008». Strategien er utarbeidd i samarbeid med partane for å dekkje kompetansebehov knytte til Kunnskapslyftet.

Med tildelinga av midlane følgjer ei rekkje føringar, føresetnader og informasjons- og oppfølgingstiltak som skal sikre at midlane vert brukte innanfor rammene av strategien.

Føresetnadene som ligg i sjølve strategien, er at

- den enkelte skulen og lærebedrifta skal vurdere kva tiltak som bør prioriterast for å kunne gjennomføre reforma
- ein skal sørge for medverknad og medavgjerd
- ein skal samarbeide med partane
- ein skal søkje fagleg støtte frå relevante fagmiljø
- ein skal rapportere til fylkesmannen om gjennomføringa av bruk av ressursar

Så til føresetnaden om politisk vedteken strategi og årsplan. For å få utbetalt midlane er det ein føresetnad at kommunar og fylke tek hand om sitt ansvar for kompetanseutvikling gjennom politisk vedtekne planar. Det inkluderer ein strategi for perioden 2005–2008 og ein årsplan for kvart budsjettår, med konkrete tiltak og eigenfinansiering for kommunar og fylke.

Så er det ein føresetnad at lokal forankring skal sikrast før utbetaling. Det er lagt inn som ein ekstra føresetnad for å få utbetalt midlar at kommunar og fylke skal orientere fylkesmannen om korleis dei har sikra at lokal deltaking og forankring på den enkelte lærestaden vert teken hand om.

Føresetnadene står i informasjonsbrev om tildelinga i januar. Kvart år i utdanningsperioden sender Utdannings-

direktoratet ut eit informasjonsbrev til fylkesmennene som går i kopi til alle kommunar og fylkeskommunar i samband med tildeling av midlane. I brevet gjer direktoratet merksam på føresetnadene som ligg i strategidokumentet, og som er knytte til politisk vedtekne planar om lokal forankring.

Så er det krav om årleg rapportering om bruk av midlar og gjennomføring av tiltak. Det er ei følgjeevaluering i samband med strategien. Det er Fafo som gjennomfører årlege rapportar.

Regionale samarbeidsforum er etablert i dei fleste fylka mellom partane på fylkesnivå.

Så eg føler meg rimeleg trygg på at føresetnadene som ligg i strategien, vil føre til at lærarane sin kompetanse i samband med innføringa av Kunnskapslyftet vil verte godt sikra og forbetra.

Elisabeth Aspaker (H) [13:09:18]: Jeg takker statsråden for svaret, men til tross for den betydelige opprømsingen av planer og strategier er jeg ikke overbevist om at det som skjer ute i skolehverdagen, er helt i tråd med det som Stortinget har tenkt og forutsatt. Selve kjernen i Kunnskapsløftet er jo vektleggingen av grunnleggende ferdigheter i lesing, skriving og regning samt digitale ferdigheter. Det er også stor fokusering på at det er flere enn bare norsklæreren og matematikklæreren som skal ha ansvaret for å gi elevene denne typen kunnskap med på veien, som jo er selve plattformen man må stå på for å kunne tilegne seg alle andre fag også.

De rapportene som kommer tilbake fra skolen, viser at det fortsatt er mange korte, overfladiske kurs, som skaper masse frustrasjon, og det virker som det fortsatt er litt uten mål og mening hva som faktisk gjennomføres. Så jeg spør hva statsråden vil gjøre for å unngå at sånne viktige kompetansehevingsmidler sløses bort i overfladiske kurs som lærerne synes er meningsløse.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [13:10:20]: Representanten Aspaker har heilt rett i at det å implementere – eller setje ut i livet – ein omfattande kompetanseplan og ein strategi som dette, og bruke statlege midlar godt, der vi samtidig veit at det er betydelege lokale midlar frå kommunar og fylkeskommunar inne i biletet, er veldig krevjande å få godt til på alle skulane i landet. Eg veit at mange stader fungerer det godt, men eg veit sjølvsagt òg at det er krevjande å få til å setje det ut i livet like godt andre stader. Derfor er det eit kontinuerleg arbeid der vi er avhengige av alle ledd i kjeda for å få det til. Vi har eit omfattande planverk og system for å kvalitetssikre nasjonalt. Det veit vi at òg kommunar og fylkeskommunar har. Heilt ned til den enkelte skulen har ein merksemd på det. Men vi veit sjølvsagt at ein ikkje får til alt like godt alle stader.

Elisabeth Aspaker (H) [13:11:21]: Jeg takker for svaret.

Statsråden innrømmer jo at det ikke uten videre er enkelt å få det like godt til overalt. Jeg tror det er svært viktig at man fokuserer på det, at kommunene er klar over at Stortinget har vedtatt en reform med en del forutsetninger

som ikke vil kunne oppfylles hvis vi ikke får til denne kompetansehevingen, og at vi også får skapt den entusiasmen som skal til blant lærerne for at vi skal lykkes med denne reformen. 2,5–3 milliarder kr til etter- og videreutdanning som ligger i Kunnskapsløftet, er tidenes løft når det gjelder etter- og videreutdanning.

Det er også vist til samarbeidet med KS, som jeg tror er veldig viktig. Innebærer det samarbeidet som er med KS nå, en systematisk evaluering underveis? Betyr det at departementet og KS i samarbeid kan ta enda tettere grep for å sikre seg at man får til den etter- og videreutdanningen som skal til? Og vil Stortinget få en statusrapport på hvordan dette går?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [13:12:27]: Som sagt er det ei følgjeevaluering av dette, som vi er veldig opptekne av skal vere veldig grundig og god. Det vil vere nødvendig å rapportere tilbake om korleis gjennomføringa av kompetanselyftet har gått.

Så vil eg seie om utfordringane at i tillegg til å sørje for at det er ein klar strategi som er forankra i og skjer på den enkelte skulen, møter vi òg utfordringar knytte til oppfølginga av den kompetansen som blir opparbeidd gjennom etterutdanning: at det på den enkelt skulen er tid til å vidareutvikle han, at han vert forankra i leiinga på skulen, at ein får inn vikarar for lærarar som skal bruke arbeidstid på dette, og andre ting.

Eg jobbar med korleis vi skal gjennomføre siste delen av lyftet. Det vil vere nødvendig med ei grundig evaluering om korleis det har gått, og det har Fafo hovudansvaret for.

Spørsmål 21

Elisabeth Røbekk Nørve (H) [13:13:45]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til kunnskapsministeren:

«Innenfor vidaregåande opplæring er det et stort og voksende problem at mange elever velger å avbryte opplæringen før skolegangen er gjennomført.

Hvilke tiltak vil Regjeringen sette i gang for å stoppe frafallet i den vidaregåande skolen?»

Statsråd Bård Vegar Solhjell [13:14:08]: Som både forgjengaren min og eg har peika på fleire gonger, er fråfall i vidaregåande opplæring eit problem Regjeringa er særmerksom på. Dette var eit av hovudområda i St.meld. nr. 16 for 2006–2007, og det har vore eit satsingsområde i budsjettet. Når vi veit at ein av fire ikkje fullfører på normert tid, er dette ikkje berre eit skuleproblem, men òg eit problem for heile samfunnet.

For å gjere noko med problemet har det vore sett i gang fleire konkrete tiltak, og lat meg nemne nokre.

For det første tidleg innsats i grunnskulen. Vi veit at ein stor del av dei som ikkje fullfører vidaregåande opplæring, har gått ut av grunnskulen utan å tileigne seg nok kunnskapar. Alle som skal begynne i vidaregåande skule, må ha nok kompetanse til å gjennomføre opplæringa. Vi må derfor auke timetalet i barneskulen – som vi gjer no, med 5 timar i år – og leggje vekt på

dei grunnleggjande ferdigheitene, som lesing, skriving og rekning.

Vi jobbar òg med betre rådgiving. Vi veit at mange av dei som avbryt utdanninga si, seier dei valde feil og var umotiverte. Mange veit ikkje kva dei går til når dei begynner i vidaregåande opplæring. Gode utdanningsval er avhengig av kvalifisert rettleiing. For å styrkje rådgivinga vil vi ved forskrift dele henne inn i ein sosialpedagogisk del og ein yrkes- og utdanningsdel. Vi vil lage rettleiande kompetansekrav og starte forsøk med individuelle utviklingsplanar. I tillegg har vi i 2008 løyvd 27,5 mill. kr til at rådgivarar i vidaregåande skule skal hjelpe rådgivarar i ungdomsskulen, og 10 mill. kr til satsing på partnerskap i fylka.

Mange etterlyser kortare og meir praksisretta løp som gir ein kompetanse arbeidslivet etterspør. Vi har i haust derfor sett i gang eit utviklingsprosjekt der partane i arbeidslivet arbeider saman med tre fylkeskommunar. Dei gir eit tilbod om ei toårig utdanning der hovuddelen av opplæringa går føre seg i bedrifta – altså eit praksisbrev.

Så er det programmet «Kunnskapsløftet – fra ord til handling». Det er ei satsing som skal setje fleire skular i stand til å skape eit betre læringsmiljø og god fagleg og sosial utvikling for elevane. For 2007 var auka gjennomføring av vidaregåande opplæring eitt av tre tema i programmet.

Til slutt vil eg peike på talet på lære plassar. Det er ei stor utfordring at ein del elevar ikkje har fått lære plass når dei har skulla ut i lære. Gjennom vedvarande vekt på samarbeid med bransjane og Samarbeidsrådet for yrkesopplæring, SRY, kampanjar og pålegg til statleg sektor har vi i år fått ein betydeleg auke i formidlingstala. Men framleis er det mange som ikkje får den lære plassen dei treng, så det arbeidet må halde fram i åra framover.

Så ja, eg kan stadfeste at vi kontinuerleg arbeider med å få fleire elevar og lærlingar til å fullføre opplæringa si, og at tiltak knytte til dette står høgt på prioriteringslista mi.

Elisabeth Røbekk Nørve (H) [13:16:56]: Jeg vil takke statsråden for et utfyllende og godt svar.

Høyre er opptatt av å gi all ungdom en god start i livet, og vi snakker også her om viktig arbeidskraft for framtiden. Høyre har, som statsråden vet, derfor fremmet forslag om å igangsette en rekke tiltak for å redusere frafallet i den vidaregåande skolen. Jeg er veldig glad for at statsråden her viser til at det allerede er satt i gang prosjekter, og at han tar på alvor dette med kvalifisert rådgiving og samarbeid mellom vidaregåande skole og ungdomsskolen, da det er et av de forslagene som Høyre tidligere har fremmet.

Jeg mener at statsråden her nevnte at det var snakk om tre fylkeskommuner som var kommet i gang med dette. Jeg lurar på om det er mulig at resten av landet kan få komme i gang med prøveprosjekter på nettopp dette området. Jeg vet det er stort behov for det.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [13:17:54]: Ja, vi har mange viktige spørsmål når det gjeld rådgiving. Eitt av dei er altså samarbeid mellom den vidaregåande skulen

og grunnskulen. Der vil vi sjølvsagt sjå på kvar vi skal gå vidare med den prøveordninga som er.

Så vil eg vise til at òg det generelt å heve kompetansen på rådgivinga i grunnskulen knytt til høgare utdanningsval og knytt til arbeidssøkjande er ei stor og viktig utfordring i åra framover. Vi veit at mange av dei som har fråfall, men òg mange av dei som elles slit i arbeidslivet seinare, oppgir at det er på grunn av lite motivasjon og feil val.

Elisabeth Røbekk Nørve (H) [13:18:42]: Takk for svaret.

Høyre er opptatt av at unge som allerede har droppet ut av skolen, skal få en ny sjanse. Statsråden var så vidt inne på problemstillingen. Høyre har foreslått å igangsette opplæringsprogram for unge som allerede har avbrutt skolegangen i den videregående skolen, og jeg vil stille følgende spørsmål til statsråden: Hvordan vil statsråden tilrettelegge for og bidra til at unge som allerede har droppet ut, kan komme raskt tilbake til et opplæringsprogram der en f.eks. også vurderer å benytte elevbedrifter?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [13:19:22]: Det er ei viktig problemstilling. Å hindre fråfall er det aller viktigaste, men så lenge fråfallet er så stort, må vi òg sjå nøye på korleis vi kan hjelpe mange av dei som har falle ifrå i vidaregåande opplæring. Der er eg interessert i gode innspel og idear, men ikkje minst i å vurdere korleis vi kan finne tilbod i overgangen mellom læring og praksis som treffer det mange av dei som har falle ifrå, ikkje har klart å få til å fungere med skulegangen sin. Eg synest det er positivt med alle initiativ og forslag i den retning.

Spørsmål 22

Gunnar Gundersen (H) [13:20:13]: Mitt spørsmål går også til kunnskapsministeren.

«Før sommeren 2007 sendte Utdanningsdirektoratet ut på høring blant annet et forslag om at førskolelærere skulle kunne undervise elever helt opp til 7. klassetrinn. Saken ble tatt opp av Klassekampen 4. desember 2007. I lys av de utfordringer skolen står overfor, bør overordnet skolemyndighet i dag snarere sende klare signaler om at lærere må ha utdanning og faglig kompetanse tilpasset det nivå og de fag de skal undervise i.

Har statsråden tatt noe initiativ i saken?»

Statsråd Bård Vegar Solhjell [13:20:53]: Etter samråd med departementet sende Utdanningsdirektoratet den 13. juli 2007 ut på høring to forslag om å skjerpe kompetansekrava for tilsetjing av lærarar i grunnskulen. Det eine forslaget var å skjerpe kravet for tilsetjing av førskulelærarar det første året i grunnskulen, det andre var å skjerpe fagkrava til lærarar som skal tilsetjast for å undervise i dei tre faga norsk, matematikk og engelsk på ungdomstrinnet.

I høyringa vart det gjort greie for at departementet og direktoratet ønskte endringane snarast mogleg. Det vart òg orientert om at det i departementet skulle setjast i gang eit arbeid med sikte på ei prinsipiell vurdering av heile kom-

petansekapitlet i forskrifta. Det arbeidet er i gang og vert sett på i nær samheng med den vurderinga vi skal gjere av lærarutdanninga.

Forslaget i høyringa var at dei førskulelærarane som skal tilsetjast på det første årstrinnet, må ha minst eitt års vidareutdanning innretta mot undervisning. Det vil seie at kravet vert det same som noverande krav for tilsetjing av førskulelærarar på 2.–4. årstrinn. I tillegg vart høyringsinstansane spurde om førskulelærarar med vidareutdanning bør kunne tilsetjast på heile barnetrinnet og ikkje berre på 1.–4. årstrinn. Bakgrunnen for dette spørsmålet var at ved innføringa av Kunnskapslyftet var det tidlegare skiljet mellom småskuletrinnet og mellomtrinnet oppheva.

Eg er kjend med at resultatane frå høyringa no ligg føre i Utdanningsdirektoratet. Så snart tilrådinga frå Utdanningsdirektoratet vert oversend departementet, vil eg ta standpunkt til kva som skal setjast i verk av dei forslaga og spørsmåla som har vore på høyring.

Eg kan forsikre representanten Gundersen om at eg er oppteken av at sentrale styresmakter skal gi klare signal om at dei som vert tilsette som lærarar, skal ha kompetanse i samsvar med dei undervisningsoppgåvene tilsetjinga gjeld for.

Gunnar Gundersen (H) [13:22:44]: Den forsikringen setter jeg veldig pris på.

Jeg noterte meg at høringsforslagene inneholdt skjerping av kravene. Vi diskuterer jo hvordan man nå skal heve statusen til læreren. Det er et mangslungen spørsmål. Veldig mange snakker om det, men det er spørsmål om hvilke tiltak man faktisk setter i verk.

Jeg noterte meg at kunnskapsministeren sa til representanten Thommessen tidligere i dag at førskolelærerne gjør en utmerket jobb i skolen. Det er det mulig de gjør, ut fra sine forutsetninger. Men de har også en helt annen pedagogisk plattform å jobbe ut fra. Jeg tror, som i og for seg kunnskapsministeren avsluttet med, at det at lærerne har utdanning og kompetanse for det nivået de skal undervise på, er noe av det viktigste for å kunne heve statusen til læreren. Da må vi ikke hele tiden gå i motsatt retning.

Så selv om ikke statsråden gav et klart og entydig svar, at det ikke er aktuelt i dag, håper jeg han følger opp det han sier i ord.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [13:23:51]: Det er altså sånn at ca. ein av fire lærarar som jobbar i skulen på barnetrinnet 1–4, har bakgrunn som førskolelærar. Men i all hovudsak har dei vidareutdanning spesielt retta mot skulen og dei faga og oppgåvene ein har i dei åra. Dei gjer ein viktig jobb for dei første årstrinna i skulen. Vi er svært avhengige av dei. Som sagt er det ein betydeleg del.

Eg trur at det å auke statusen til lærarane òg heng saman med korleis vi som politikarar snakkar om dei dyktige og engasjerte lærarane vi har i skulen i dag. Då synest eg vi skal nytte så mange anledningar som mogleg til å fortelje om det viktige arbeidet dei gjer, med sin ulike bakgrunn.

Gunnar Gundersen (H) [13:24:45]: Det er jeg også i og for seg enig i. Men det hjelper ikke å snakke, vi må

også skape resultater. Det er det som bygger status for hele skolen.

Jeg vil gjøre kunnskapsministeren oppmerksom på en viss problematikk her. I Høyre har vi allerede foreslått at man skal heve opptakskravet til lærerskolen. På førskolestudiet er det ikke opptakskrav i det hele tatt. Det er ingen tvil om at det er mange som kommer inn på førskolestudiet, som ikke ville ha kommet inn på allmennfaglærerutdanningen. Dermed vil man kunne oppleve at førskolelærerutdanning med tillegg vil kunne bli en type kjøkkenvei inn i læreryrket. Det er en problematikk som jeg synes man skal ta på alvor når man fokuserer på status i læreryrket. Det må ikke skje. Jeg håper kunnskapsministeren tar med seg det i de vurderingene han nå skal gjøre.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [13:25:47]: Eg synest ikkje vi skal antyde på nokon måte at mange av dei som gjer denne viktige jobben, har kome nokon kjøkkenveg, tvert imot. Men det er heilt nødvendig å sjå på korleis vi kan sikre at det er kompetanse blant lærarane for dei oppgåvene og dei faga dei har. Det er bakgrunnen for dette forslaget – å sjå på både kompetansekrav til å undervise på 1. trinnet i barneskulen og kompetansekrav til å undervise på ungdomstrinnet i svært sentrale fag.

Så har vi òg ei betydeleg utfordring med lærarutdanninga framover. Som eg har varsla, skal vi no i gang med eit arbeid med å sjå på innretning, struktur og innhald i ho. Eitt av dei spørsmåla vi då sjølv sagt må vurdere, er opptakskrava til lærarutdanning, akkurat som vi må vurdere krav til kompetanse for dei som kjem ut av lærarutdanninga, til å undervise i dei enkelte faga i grunnskulen.

Presidenten: Stortinget går da til behandling av spørsmål 9.

Spørsmål 9

Björg Tørresdal (KrF) [13:27:08]: «Den nye bestemmelsen i utlendingsloven om sterkere vektlegging av barns tilknytning til riket har medført at et stort antall barnefamilier har fått opphold i landet etter ny behandling i UNE. Praksisen som UNE synes å legge opp, gir derimot ikke oppholdstillatelse til barnefamilier hvis barna er under skolealderen. UNE anser da at barnets hovedtilknytning er til foreldrene, og at tilknytningen til Norge ikke betyr så mye når barnet er i barnehagen eller hjemme hos foreldrene.

Er statsråden enig i denne praksisen?»

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [13:27:40]: Formålet med den nye bestemmelsen i utlendingsforskriften er at barn som har fått særlig tilknytning til Norge som følge av lang oppholdstid, lettere skal kunne få oppholdstillatelse. Barn som har bodd noen år i Norge, vil imidlertid ikke uten videre ha fått sterk tilknytning til landet. Tilknytningen må vurderes konkret i hver enkelt sak. Barnets alder er ett av flere momenter som ble drøftet i høringsbrevet til forskriften, der det f.eks. legges til grunn at et barn i sko-

lepliktig alder lettere vil opparbeide tilknytning til Norge enn et barn som bor her i sine aller første leveår. I rundskrivet om ikraftsetting av forskriften sa departementet også at det skal legges vekt på om barnet går i barnehage eller skole, om barnet snakker norsk, og om situasjonen for øvrig tilsier at barnet er særlig knyttet til det norske samfunnet.

Etter det jeg kjenner til, har UNE fulgt opp dette i sin praksis. UNE legger vekt på barnets alder, om barnet går i norsk skole, og om det for øvrig kan anses for å være integrert i det norske samfunnet. Det blir til en viss grad lagt vekt på om barnet er i barnehage. Svært små barn blir imidlertid ansett for å ha sin primære tilknytning til foreldrene, selv om de har gått i barnehage i Norge. Dette er en praksis jeg mener er i samsvar med forskriften og dens formål.

La meg avslutningsvis få understreke at det alltid vil være en helhetsvurdering der mange forhold blir vurdert. Det er da også gitt oppholdstillatelse etter denne forskriften til familier med barn under skolepliktig alder.

Björg Tørresdal (KrF) [13:29:40]: Jeg vil takke statsråden for svaret, og jeg er veldig glad for at han sier at det skal være en helhetsvurdering, for det er mange forhold som betyr noe med hensyn til tilknytning til riket. Et av de forholdene er språkopplæringen. Vi bruker som argumentasjon for å ha morsmålsopplæring i grunnskolen språkutviklingen de første leveår, når barnet danner sin konkrete begrepsforståelse, i løpet av de to–tre første årene, og mange barn som oppholder seg i Norge, vil lære norsk raskere enn sine foreldre. Etter mitt syn er det en del av tilknytningen til riket dersom en gjør sine første erfaringer språkmessig på norsk. Er statsråden enig i at språk og språklig utvikling også bør være en ting som bør vurderes?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [13:30:27]: Som jeg nevnte i rundskrivet om ikraftsetting av forskriften sa departementet, altså AID, at det også «skal legges vekt på om barnet går i barnehage eller skole, om barnet snakker norsk, og om situasjonen for øvrig tilsier at barnet er særlig knyttet til det norske samfunnet». Så ja, språk er et av de momentene som skal vurderes i en helhetsvurdering.

Men samtidig mener jeg også at det er viktig og riktig å understreke at det vi snakker om, er barn som har opparbeidet en tilknytning til riket Norge, og det er klart at hvis vi snakker om et barn på 1 1/2–3 år, må det være relevant å stille spørsmål om hvorvidt dette barnet har opparbeidet en tilknytning til riket Norge, eller om det først og fremst har opparbeidet en tilknytning til sine foreldre og sine omsorgspersoner. Så det å opparbeide en tilknytning til riket, en tilknytning til Norge, har en sammenheng med barnets alder.

Björg Tørresdal (KrF) [13:31:40]: En kunne fristes til å stille statsråden spørsmålet: Når blir barn barn? Da Stortinget diskuterte denne saken, sa en «barn» uten forbehold, en sa ikke «med unntak av de minste barna», og det er viktig at intensjonene til Stortinget om at barn får lov til å være barn fra de er bitte små, blir holdt.

Men spørsmålet mitt går mer på følgende: Når det gjelder en femåring, er Kristelig Folkeparti veldig opptatt av at ikke alderen skal brukes mot ham, at ikke det at han ikke har gått på skolen ennå, skal brukes mot ham når en skal vurdere om hans tilknytning til riket er nok til at oppholdstillatelse skal gis. Når vi skal se på barns tilknytning med egne rettigheter, vil det for en femåring være mange punkter som kan være tilknytning til riket – det kan være lekekamerater, det kan være tilknytning i nærmiljøet, og det kan være tilknytning til barnehage. Mitt spørsmål til statsråden blir: Vil statsråden passe på at ikke ung alder, f.eks. fem år, blir brukt mot et barn når en vurderer tilknytning til riket?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [13:32:39]: Jeg føler vel at jeg er i en fase der jeg gjentar meg selv, og da får jeg nok en gang sitere hva vi har sagt til utlendings-

myndighetene i forskrifts form. Det sies i forskriften at det «skal legges vekt på om barnet går i barnehage eller skole, om barnet snakker norsk, og om situasjonen for øvrig tilsier at barnet er særlig knyttet til det norske samfunnet». Det er jo ikke, i motsetning til det som mange har antydnet som et mulig forslag her, å sette veldig klare årsgrenser, aldersgrenser, og si så og så lenge for den og den alderen. Dette er mer en helhetsvurdering. Det er, som jeg sa i mitt hovedsvar, viktig å understreke at det alltid vil være en helhetsvurdering, der mange forhold blir vurdert. Og så langt, etter at denne forskriften trådte i kraft og alle de berostilte sakene har blitt behandlet, har jo det store flertallet fått innvilget opphold.

Presidenten: Da er den ordinære spørretimen avsluttet. Ber noen om ordet i henhold til forretningsordenens § 37a før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.35.
